

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ 139022

OM azonosító: 038551

Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola,
Speciális Szakiskola, Kollégium,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

HELYI TANTERV

Az enyhén értelmi fogyatékos
tanulók számára

1 - 4. évfolyam

Készült az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklete alapján

2013.

Tartalomjegyzék

ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS SZAKASZA, ALSÓ TAGOZAT, 1–4. ÉVFOLYAM.....	5
Célok, feladatok	5
Fejlesztési területek – nevelési célok.....	6
Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés	8
Egységesség és differenciálás	9
Tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon.....	11
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM 1-4. ÉVFOLYAM.....	12
JAVASOLT ÓRAKERET	14
Magyar nyelv és irodalom 1–2. évfolyam	15
Magyar nyelv és irodalom 1. évfolyam	16
Magyar nyelv és irodalom 2. évfolyam	26
Magyar nyelv és irodalom 3-4. évfolyam	37
Magyar nyelv és irodalom 3. évfolyam	38
Magyar nyelv és irodalom 4. évfolyam	53
MATEMATIKA 1-4. ÉVFOLYAM	68
JAVASOLT ÓRAKERET	71
Matematika 1–2. évfolyam	71
Matematika 1.-2. évfolyam.....	72
Matematika 3-4. évfolyam	79
Matematika 3. évfolyam.....	80
Matematika 4. évfolyam	88
KÖRNYEZETISMERET 1-4. ÉVFOLYAM	98
JAVASOLT ÓRAKERET	100
Környezetismeret 1–2. évfolyam.....	101
Környezetismeret 3–4. évfolyam.....	112
Környezetismeret 3. évfolyam	112
Környezetismeret 4. évfolyam	121
ERKÖLCSTAN 1-4. ÉVFOLYAM.....	130

JAVASOLT ÓRAKERET	133
Erkölcstan 1.-2. évfolyam	134
Erkölcstan 1. évfolyam.....	135
Erkölcstan 2. évfolyam.....	139
Erkölcstan 3-4. évfolyam	144
Erkölcstan 3. évfolyam.....	145
Erkölcstan 4. évfolyam.....	150
ÉNEK-ZENE 1-4. ÉVFOLYAM.....	157
JAVASOLT ÓRAKERET	159
Ének-zene 1–2. évfolyam.....	160
Ének-zene 1. évfolyam.....	161
Ének-zene 2. évfolyam.....	165
Ének-zene 3–4. évfolyam.....	169
Ének-zene 3. évfolyam.....	169
Ének-zene 4. évfolyam.....	175
VIZUÁLIS-KULTÚRA 1-4. ÉVFOLYAM	181
JAVASOLT ÓRAKERET	184
Vizuális kultúra 1–2. évfolyam	184
Vizuális kultúra 1. évfolyam	185
Vizuális kultúra 2. évfolyam	191
Vizuális kultúra 3–4. évfolyam	197
Vizuális kultúra 3. évfolyam	198
Vizuális kultúra 4. évfolyam	203
INFORMATIKA 3-4. ÉVFOLYAM	209
JAVASOLT ÓRAKERET	212
Informatika 3. évfolyam	213
Informatika 4. évfolyam	219
TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT 1-4. ÉVFOLYAM.....	225
JAVASOLT ÓRAKERET	227
Technika 1-2. évfolyam	228
Technika 1. évfolyam	229
Technika 2.évfolyam	234

Technika 3–4. évfolyam.....	239
Technika 3. évfolyam	240
Technika 4. évfolyam	244
 TESTNEVELÉS 1-4. ÉVFOLYAM	248
 JAVASOLT ÓRAKERET	251
 Testnevelés 1–2. évfolyam	251
Testnevelés 1. évfolyam	252
Testnevelés 2. évfolyam	263
 Testnevelés 3-4. évfolyam.....	274
Testnevelés 3. évfolyam	275
Testnevelés 4.évfolyam	285

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul.

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen meg tapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját

tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önértékelítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Érzékenységi kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső- és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

A családi életre nevelés

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történetek, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásrautaltság tudatosítása.

A testi és lelki egészségre nevelés

A testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítség és a segítség hatásainak megtapasztalása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

Pályaorientáció

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

Médiatudatosságra nevelés

Életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, kritikai gondolkodás alapozása.

A tanulás tanítása

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelv-elsajátítás folyamatában elsődleges feladat a szókincsfejlesztés, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése. Ennek során a tanuló képes tartalmáról szóbeli leírást ad, elsajátítja az írás, olvasás képességét. Feladat a szöveg információhordozó funkciójának tudatosítása, az értő olvasásra törekvés. Tények, gondolatok, érzések felismerése, átélése olvasott szöveg alapján, dramatizálás.

Idegen nyelvi kommunikáció

A tanuló érdeklődésének felkeltése és pozitív irányultság kialakítása a más nyelveken megszólaló beszéd és a más nyelveken beszélők iránt.

Matematikai kompetencia

Jellemzője a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés. A fejlesztés feladata az elemi rendszerező képesség és kombinatív képesség fejlesztése. Kialakul a tanuló fejlettségének megfelelő szintű, biztos számfogalma. Alapműveleteket végez, manipulál. Ismeri és használja a mértékegységeket. Képes mennyiségi következtetésre, becslésre, mérésre.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló érdeklődéssel fordul a környezet tárgyai, élőlényei, jelenségei felé. A mindennapi életben előforduló jelenségek körében tapasztalatszerzésre törekszik. Tanári irányítás mellett, de mind önállóbban hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, ezek eredményeit értelmezni is tudja. Alkalmazza a segédeszközöket. Figyel az ember és természet kölcsönhatásának folyamataira. Gyakorlatias ismeretekre tesz szert. Értékeli a természet szépségét, törekszik annak védelmére, a környezet megóvására (növényápolás, madáretetés). Igyekszik elsajátítani és lehetőség szerint betartani az egészséges életmód szabályait.

Digitális kompetencia

A számítógép megismerése, egyszerű kezelési műveletek végzése, szoftverek futtatása irányítással. A tanuló motivált az IKT-eszközök használata iránt.

Szociális és állampolgári kompetencia

Az iskolai életrend biztonságában a tanulók jól érzik magukat. Ismerik a magatartási szabályokat. Kötődnek a pedagógushoz és a társaikhoz. Szociális képességeik főként az osztályban megélt saját élmények alapján fejlődnek: felelősségtudat, kitartó, szorgalmas munka, mások teljesítményének elismerése, jó és rossz elkülönítése, reális önértékelés.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tanuló tud segítséget kérni.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A tanuló ismeri az alkotás örömét. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, képzőművészeti elemek alkalmazásával.

Hatékony, önálló tanulás

A középpontban az olyan alapvető készségek fejlesztése áll, mint az írás, olvasás, számolás, az IKT-eszközök használata. A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. A tanuló a tanuláshoz szükséges taneszközök használatában biztos, gyakorlott. Érdeklődik a tanulás iránt, érdeklődése az elért sikerekből, a fejlesztő értékelés során kapott elismerésből és biztatásból, valamint a korábbi tapasztalatok alapján kialakult kíváncsiságból táplálkozik.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképségeinek teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköze együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelési szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és

csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésben részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvési, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, cél-rationális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; az identitás és önismeret, mint szocializációs cél; párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek; valamint a kíváncsiság mint motiváció.

Tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7*	7
Matematika	5*	5*	4*	5*
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	2*	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	2*	1	2*
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Kötelező óraszám	25	25	25	27
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6.sz.melléklet alapján)	3	3	3	3

A tantárgyankénti 10%-os szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

*A szabadon tervezhető órakeretet

- minden évfolyamon a matematika órák óraszámának növelésére
- 3. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom óraszámának növelésére
- 1. évfolyamon a vizuális kultúra óraszámának növelésére
- 2. és 4. évfolyamon a technika, életvitel és gyakorlat óraszámának növelésére fordítottuk.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1-4. évfolyam

Heti/éves óraszám:	1. évfolyam 7 óra/ 252 óra
	2. évfolyam 7 óra/ 252 óra
	3. évfolyam 7 óra/ 252 óra
	4. évfolyam 7 óra/ 252 óra

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátítása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terapiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív és passzív szókincsgazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám – évfolyam	1.	2.	3.	4.
Beszédkésztség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	60	30	43	43
Olvasás, az írott szöveg megértése	77	78	69	69
Írás, szövegalkotás	60	59	46	46
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	15	30	47	47
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	15	30	22	22
Szabadon felhasználható óra	25	25	25	25
Éves óraszám	252	252	252	252

Magyar nyelv és irodalom 1-2. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően.

A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközzrendszerével, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. A tanulót fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

Magyar nyelv és irodalom 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 60 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangképzés, beszédleghzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédlátorság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítéelőképesség kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1 Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. Beszédleghzés tudatosítása légző gyakorlatokkal. Szájtérben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédrítmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása után mondással. Hang-, szótag- és szósor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Verse, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után. Szöveges kiejtési gyakorlatok.	<i>Ének-zene:</i> hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok. <i>Testnevelés és sport:</i> vitálkapacitás növelése. <i>Környezetismeret:</i> természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola.

1.2. Beszédfejltség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos után mondással. Saját élmények megfogalmazása. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Természetes beszéd-hangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is. A kijelentés és a kérdés beszédhangjának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.	
-----------------------------------	---	--

1.3. Memoriterek szövegű tolmácsolása	Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hangleadás, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.	
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes érthető, tagolt beszédre helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban irányítással. Saját személyi adatok elmondása segítségével. Napszaknak megfelelő köszönés Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Aktív szókincse gyarapodjon. Rövid dalok, mondókák, kiszámolók, körjátékok, nyelvtörők ismerete és reprodukálása társakkal közösen.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 77 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítségével, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1 Felkészülés az olvasásra	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. Képolvasási gyakorlatok végzése. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérvé. Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása. Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése.	<i>Matematika:</i> számlálás, sorszámok. <i>Környezetismeret:</i> szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ciklikus sorok. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés. <i>Testnevelés és sport:</i> ritmikus mozgások. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a dramatizálás egyszerű kellékei.
2.2 Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Az olvasás jelrendszerének megtanulása (kis-, egyjegyű betűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása.	

	Szótagok, szavak, mondatok, olvasása szótagoló formában. Hangos olvasás gyakorlása.	
2.3 Az írott szöveg megértése	Tájékozódás a tankönyvben. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép egyeztetése. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma olvasása. Tartalom elmondása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondatírásjel, pont, vessző, kérdőjel, kisbetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, közmondás, szólás.	
A fejlesztés várt eredményei	Az olvasás jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével): egyjegyű kisbetűk. A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok olvasása ütemes szótagoló formában. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel szavak, mondatok szintjén.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 60 óra
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és - kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Az írás jelrendszere</i>	Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. Nagymozgások, kismozgások végzése. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Írott kisbetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis betűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Szavak írása másolással.	<i>Matematika:</i> térbeli-, síkbeli tájékozódás. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság. <i>Vizuális kultúra:</i> formaérzékelés.

	Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása, másolással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és írásjel, pont, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.	
A fejlesztés várt eredményei	Az írás jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kisbetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. Rendezett, olvasható íráskép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 15 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, - differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben meg tapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.	<i>Környezetismeret:</i> magatartási szabályok, viselkedésminták. <i>Ének-zene:</i> ritmus, hang, időtartam. <i>Erkölcstan:</i> jó, rossz.

4.2 Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel.	
4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.	
4.4 Szófajok	----	
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.	
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű.	
A fejlesztés várt eredményei	A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése		Órakeret 15 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítélnőképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
5.1. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, megtanulása.	Ének- zene: ritmusérzék, népdalok, népi játékok. Technika, életvitel és gyakorlat: a dramatizálás egyszerű kellékei. Erkölcstan: jó, rossz.	
5.2. Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.		
5.3. Lírai alkotások jellemzői	Vers felismerése.		
5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.		
A fejlesztés várt eredményei	Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.		

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végére	Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése. Az olvasás jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével; egyjegyű kisbetűk). A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok olvasása ütemes szótagoló formában. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel. Az írás jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kisbetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. Rendezett, olvasható íráskép.
--	--

A szabadon választható 10%-os órakeretet gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítjuk.

Magyar nyelv és irodalom 2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 30 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítéletképesség kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1 Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. Beszédlégzés tudatosítása légző gyakorlatokkal. Szájtérben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása után mondással. Hang-, szótag- és szó sor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után.	<i>Ének-zene:</i> hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok. <i>Testnevelés és sport:</i> vitálkapacitás növelése. <i>Környezetismeret:</i> természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük

	Szöveges kiejtési gyakorlatok.	kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola.
1.2 Beszédfelettség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos után mondással. Saját élmények megfogalmazása. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is. A kijelentés és a kérdés beszédhangjának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen meg tapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek	

	eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.	
1.3 Memoriterek szövegű tolmácsolása	Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.	
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes érthető, tagolt beszédre helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban önállóan. Saját személyi adatok elmondása önállóan. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Aktív szókinccse közelítse meg az életkorának elvárható szintet. Rövid dalok, mondókák, kiszámolók, körjátékok, nyelvtörők ismerete és reprodukálása egyénileg.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 78 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Felkészülés az olvasásra	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. Képolvasási gyakorlatok végzése. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérvé. Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása. Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. Szövegtanulási tech-	<i>Matematika:</i> számlálás, sorszámok. <i>Környezetismeret:</i> szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ciklikus sorok. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés. <i>Testnevelés és sport:</i> ritmikus mozgások.

	nikák megismerése. Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: a dramatizálás egyszerű kellékei.</i>
2.2. Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis-, egyjegyű betűk kétjegyű és nagybetűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában. Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra. Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.	
2.3. Az írott szöveg megértése	Tájékozódás a szövegben. Az adatok visszakeresése. Információk kiemelése. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. Mondatok kiegészítése. Mondatok hangos és néma olvasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással). Tartalom elmondása. A történet dramatizálása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése.	

		Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.
Kulcsfogalmak /fogalmak		Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szápadlás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólas, szín.
A fejlesztés várt eredményei		Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével). A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel szavak szintjén, szöveg szinten.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 59 óra
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és - kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Az írás jelrendszere</i>	Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Írott nagybetűk, kétjegyű betűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott nagybetűk, kétjegyű betűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása, alkalmazása. Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Magán és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Mondatkezdő nagybetű használata. Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítségével.	<i>Matematika:</i> térbeli-, síkbeli tájékozódás. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság. <i>Vizuális kultúra:</i> formaérzékelés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, írott kis- és nagybetű, kétjegyű betű írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.
A fejlesztés várt eredményei	Az írás jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kétjegyű kisbetűk és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. Rendezett, olvasható írásképp.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 30 óra
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, - differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.	<i>Környezetismeret:</i> magatartási szabályok, viselkedésminták. <i>Ének-zene:</i> ritmus, hang, időtartam. <i>Erkölcstan:</i> jó, rossz.

4.2. Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.	
4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.	
4.4. Szófajok	----	
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.	
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.	
A fejlesztés várt eredményei	A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése		Órakeret 30 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítéloképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
5.1. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. Rövid mesék olvasása.	Ének-zene: ritmusérzék, népdalok, népi játékok. Technika, életvitel és gyakorlat: a dramatizálás egyszerű kellékei. Erkölcstan: jó, rossz.	
5.2. Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.		
5.3. Lírai alkotások jellemzői	Vers, versszak felismerése.		
5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.		
A fejlesztés várt eredményei	Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról. A szereplők és események megnevezése. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.		

A szabadon választható 10%-os órakeretet gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítjuk.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése. Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével). A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel. Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3–4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből. Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után. Rendezett, olvasható íráskép.
---	--

Magyar nyelv és irodalom 3-4. évfolyam

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.

Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, együttérzés, segítőkészség, önkéntes feladatvállalás, felelősségvállalás, tisztelet, kötelességtudat, önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Az irodalmi nevelés fejleszti a kritikai érzéket. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot. Fejleszti a kreativitást, gazdagítja az önismeretet.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a kritikai gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. A 3–4. évfolyam feladata a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése elősegíti a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelésé, a tapasztalásé, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megértetése. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosság, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét, alakítják az erre alkalmassá tevő képességet. A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

Magyar nyelv és irodalom 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás	Hangképzés pontosság; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. Tanult memoriterek szöveghű tolmácsolása. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége. Társalgási kedv kortárs csoportban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszéd tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítélnőképesség, erkölcsi érzék alakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1 Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédleghzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szó sorok, szövegek, versek mondása során. Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben,	<i>Ének-zene:</i> ritmus, légzés, hangulati elemek, népszokások. <i>Testnevelés és sport:</i> vitálkapacitás növelése, ritmikus

	toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban. Hangkapcsolatok, szósorok ismételése. Mondatfonetikai gyakorlatok végzése. Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten. Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.	gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság. <i>Matematika:</i> tulajdonságok, viszonyyszavak. <i>Környezetismeret:</i> természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök. <i>Vizuális kultúra:</i> kreativitás, fantázia. <i>Erkölcstan:</i> jó, rossz, választás.
1.2 Beszédfejllettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása. Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. Az iskolai életben előforduló események megbeszélése.	

	Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra). Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata. Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés. Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében. Címadási gyakorlatok. Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték). Önismereti gyakorlatok. Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben.	
1.3 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók)	

	szövegű és kifejező tolmácsolása. Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.	
A fejlesztés várt eredményei	A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 69óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítségével. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítségével, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1 .Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál.Mondatok hangos és néma olvasása. Szövegek hangos és néma olvasása.	<i>Ének-zene:</i> hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet. <i>Környezetismeret:</i> ismeretek az élő és

	Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.	élettelen környezetről. <i>Informatika: IKT-eszközök.</i>
2 Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Szövegösszefüggések keresése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: – a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, – mondatok és képek egyeztetése, – szereplők tulajdonságainak felismerése, – vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, – mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: – az adatok visszakeresése, – információk kiemelése.	

	A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közzmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Ismerkedés gyermekújságokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.	
A fejlesztés várt eredményei	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás		Órakeret 46 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítségével.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készség szintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközsintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus írásképek kialakítása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
3.1. Az írás jelrendszere	Az írástechnika gyakorlása. Szavak, szó szerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. Hibafelismerés, hibajavítás segítségével.	<i>Matematika:</i> számlálás. <i>Testnevelés és sport:</i> finommozgás, testtartás. <i>Vizuális kultúra:</i> finommozgás, esztétikum. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök.	

3.2. Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás. Címadás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, rendezett íráskép.	
A fejlesztés várt eredményei	Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4–5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellentőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben, társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Beszélgetés, vita: helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a vitakultúra formálása, vélemény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.	<i>Környezetismeret:</i> társas kapcsolatok, viselkedési formák. <i>Matematika:</i> halmazok.
4.2 Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: rokon értelmű szavak, több jelentésű szavak, azonos alakú szavak. Állandósult szókapcsolatok értelmezése. Közhelyesek, szólások értelmezése. A szókincs folyamatos gyarapodása.	
4.3 Hang, betű, szótag, szó, szótag, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése. A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: megfigyelése, jelölése begyakorolt szóanyagban.	

4.4 Szófajok	Szavak csoportosítása: kérdések alapján; jelentés szerint.	
4.5 Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás megfigyelése, felismerése olvasott szövegekben, helyes használata a mindennapi beszédben, írásbeli gyakorlása.	
4.6 Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság	
A fejlesztés várt eredményei	A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsei érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1 Szerzők és művek – Népköltészet – Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Bartos Erika: <i>Maci a Holdon</i>, Budapest Csukás István: <i>Hideg szél fúj</i>, Sün Balázs Fazekas Anna: <i>Ősz, Télapó, Tél, Szüret</i> Gyryllus Vilmos: <i>Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő</i> Kányádi Sándor: <i>Hófolto még a határ, Kelj föl, nap</i> Móricz Zsigmond: <i>Iciri-piciri, Kevélykerek, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek</i>	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása. Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.	<i>Ének-zene:</i> népdalok, népi játékok, megzenésített versek. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a dramatizálás egyszerű kellékei. <i>Erkölcstan:</i> tanulságok.

Nemes Nagy Ágnes: <i>Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz</i> Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)</i> Szabó Lőrinc: <i>Falusi hangverseny</i> Tamkó Sirató Károly: <i>Mondjam még?</i> Varró Dániel: <i>Buszvezetők</i> Weöres Sándor: <i>Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár</i> Zelk Zoltán: <i>A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír</i> Ajánlott európai szerzők és művek: Aesopus: <i>Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya</i> Grimm: <i>A csillagruha</i> La Fontaine: <i>A tücsök és a hangya</i> Richard Scarry: <i>Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?</i> Szutyev: <i>Az alma, Miau, A három kiscica, A süni, akit meg lehetett simogatni</i>		
---	--	--

5.2 Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítségével. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.	
5.3 Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma). Rím felismerése. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: – ellentét, – ismétlés (refrén).	
5.4 Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játszása. Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték).	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.
A fejlesztés várt eredményei	Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban.

A szabadon felhasználható 10 %-os órakeretet gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére használjuk fel.

Magyar nyelv és irodalom 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. Tanult memoriterek szöveghű tolmácsolása. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége. Társalgási kedv kortárs csoportban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítéloképesség, erkölcsi érzék alakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során. Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban.	<i>Ének-zene:</i> ritmus, légzés, hangulati elemek, népszokások. <i>Testnevelés és sport:</i> vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok,

	Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése. Mondatfonetikai gyakorlatok végzése. Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten. Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.	mozgáskoordináció, térbeli tudatosság. <i>Matematika:</i> tulajdonságok, viszonzyszavak. <i>Környezetismeret:</i> természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök. <i>Vizuális kultúra:</i> kreativitás, fantázia. <i>Erkölcstan:</i> jó, rossz, választás.
1.2.Beszédfelettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása. Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. Az iskolai életben előforduló események megbeszélése. Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra). Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata.	

	Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés. Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében. Címadási gyakorlatok. Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték). Önismereti gyakorlatok. Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya foglmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.	
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása. Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal.	

	Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.	
A fejlesztés várt eredményei	A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 69 óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítségével. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítségével, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1 Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál. Mondatok hangos és néma olvasása. Szövegek hangos és néma olvasása.	<i>Ének-zene:</i> hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet. <i>Környezetismeret:</i> ismeretek az élő és élettelen környezetről.

	Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.	<i>Informatika: IKT-eszközök.</i>
2.2 Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Szövegösszefüggések keresése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: – a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, – mondatok és képek egyeztetése, – szereplők tulajdonságainak felismerése, – vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, – mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: – az adatok visszakeresése, – információk kiemelése.	

	A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Ismerkedés gyermekújságokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.	
A fejlesztés várt eredményei	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 46 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközsíntű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus írásképp kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1 Az írás jelrendszere	Az írástechnika gyakorlása. Segédvonal nélküli füzet használata. Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. Szavak, szó szerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. Hibafelismerés,	<i>Matematika:</i> számlálás. <i>Testnevelés és sport:</i> finommozgás, testtartás. <i>Vizuális kultúra:</i> finommozgás, esztétikum. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök.

	hibajavítás segítségével.	
3.2 Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás. Címadás. Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával. Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép.	
A fejlesztés várt eredményei	Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4–5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szóton, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: – részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben, – társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Beszélgetés, vita: – helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, – a vitakultúra formálása, – vélemény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.	<i>Környezetismeret:</i> társas kapcsolatok, viselkedési formák. <i>Matematika:</i> halmazok.
4.2 Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: – rokon értelmű szavak, – több jelentésű szavak, – azonos alakú szavak. Állandósult szókapcsolatok értelmezése.	

	Közhmondások, szólások értelmezése. A szókincs folyamatos gyarapodása.	
4.3 Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése. A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: – megfigyelése, jelölése begyakorolt szóanyagban. Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése. A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok – megfigyelése a szavakban és a szavak végén, helyesírása begyakorolt szókészletben.	
4.4 Szófajok	Szavak csoportosítása: – kérdések alapján; – jelentés szerint.	
4.5 Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás – megfigyelése, – felismerése olvasott szövegekben, – helyes használata a mindennapi beszédben, – írásbeli gyakorlása.	
4.6 Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan.
A fejlesztés várt eredményei	A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Szerzők és művek – Népköltészet – Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: <i>Őszbe csavarodott</i> Gárdonyi Géza: <i>Gólyák, Cifra mese, Macskánk</i> József Attila: <i>Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter</i>	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása. Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása.	<i>Ének-zene:</i> népdalok, népi játékok, megzenésített versek. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a dramatizálás egyszerű kellékei. <i>Erkölcstan:</i> tanulságok.

Lázár Ervin: <i>Öregapó madarai</i> Móra Ferenc: <i>Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyűrű Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király</i> Szabó Lőrinc: <i>A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek)</i> Tamkó Sirató Károly: <i>Mondjam még?</i> Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: <i>A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró</i> Grimm: <i>A csillagruha</i>	Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.	
5.2. Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.	
5.3. Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma).	

	Rím felismerése. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: – ellentét, ismétlés (refrén).	
5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játssza. Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban (pl. bábjáték).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.	
A fejlesztés várt eredményei	A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel.	

A szabadon felhasználható 10 %-os órakeretet gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére használjuk fel.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A környezet tárgyaitól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben. Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4–5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.
---	---

MATEMATIKA

1-4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 5 óra / 180 óra

2. évfolyam 5 óra / 180 óra

3. évfolyam 4 óra / 144 óra

4. évfolyam 5 óra / 180 óra

MATEMATIKA

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más területeken, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai kompetencia fejlődéséhez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban, valamint a kognitív képességek fejlesztése. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket pl. különböző számításoknál alkalmaznak. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottairás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelés órák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A rajz tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítás, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelése, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és a vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetencia fejlesztése, az IKT-eszközök használata hozzájárul a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai kompetencia fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése, és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

A tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön rehabilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám-évfolyam TÉMAKÖR	1 – 2.	3.	4.
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematika, logika, kombinatorika	20	10	12
Számelmélet, algebra	89	70	90
Geometria, mérés	36	32	38
Függvények, az analízis elemei	17	18	22
Szabadon felhasználható órakeret	18	14	18
Éves óraszám	180	144	180

Matematika 1-2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

Matematika 1.-2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 20 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás. <i>Környezetismeret:</i> formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk, csoportosításuk, tapasztalatok szerzése. <i>Ének-zene:</i> ritmikus sorok alkotása. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.
1.2. Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.	
1.3. Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállításával próbálgatással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.	
A fejlesztés várt eredményei	legyen képes: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítására azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használatára.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 89 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 Számok <i>Számköri ismeretek a 20-as számkörben</i>	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg kiemelése, szövegalkotás, saját gondolatok megfogalmazása, indoklása.
2.2 Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.	<i>Környezetismeret:</i> nagyságrendek a természetben (becslés és mérés, hosszúság). <i>Ének-zene:</i> ütemek kialakítása és jelzése, egyenletes mérőritmus, ütemezett mozgáskivitelezés.
2.3 Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.	
2.4 Számok írása, olvasása 20-ig. Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.	<i>Vizuális kultúra:</i> történetek vizuális megjelenítése síkban, térben. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.

2.5 Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.	
2.6 Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.	
2.7 Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.	
2.8 Műveletek Műveleti jelek (+, −, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátéztatásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.	
2.9 Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.	
2.10 Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.	

2.11 Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.	
2.12 Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.	
2.13 Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnev, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.	
A fejlesztés várt eredményei	Legyen: • biztos számfogalma 10-es számkörben, Jártassága 20-as számkörben. Tudjon elvégezni: • összeadásokat és kivonásokat 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. • egyszerű szóbeli szöveges feladatokat, és tudja azok megoldási menetét.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria – mérés	Órakeret 36 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása. <i>Környezetismeret:</i> térbeli, síkbeli tájékozódás, formaérzékelés, irányok, távolságok, hosszúság; mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, becslése, mérése, természetes mérőeszközök. <i>Ének-zene:</i> formaérzékelés, azonosság, hasonlóság. <i>Vizuális kultúra:</i> szín- és formaérzékelés, vizuális megjelenítés térben, síkban, konstruálás, modellezés. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> környezet elemeinek tulajdonságai, kreativitás, mérőeszközök
Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.	
3.2. Síkbeli alakzatok Síkdomok tulajdonságai	Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.4. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.	
3.5. Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).	

		használata, térbeli helyzetek, építések térben, síkban. <i>Testnevelés és sport:</i> motoros készségek és képességek, térbeli tudatosság (elhelyezkedés térben, mozgásirány, eszközre és társra vonatkozó térbeli viszonyok), alak- és formaészlelés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyozó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.	
A fejlesztés várt eredményei	Segítséggel legyen képes: • alkotásra térben, síkban. • térbeli és síkbeli helyzetek létrehozására, létrehozott helyzetek leolvasására, megfogalmazására. • a tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerésére, tulajdonságaik megfogalmazására. • tapasztalatok gyűjtésére a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 17 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás.	
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba	Ének-zene: ciklikus sorok.	

	rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés. <i>Testnevelés és sport:</i> ismétlődő, ciklikus mozgássorok, soralkotások, relációk.
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.	
A fejlesztés várt eredményei	Ismerjen fel: - összefüggéseket, jelölje őket egyszerűbb esetekben Segítséggel legyen képes: - egyszerű sorozatok folytatására megadott szabály alapján.	

A 10 % órakeretet gyakorlásra, ismeretek megszilárdítására, differenciálásra, használjuk fel.

Matematika 3-4. évfolyam

Az év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematika órákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékokosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

Matematika 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonzyszavak, a logikai készlet elemeinek, a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, állítások, tulajdonságok pontos megfogalmazása.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	<i>Vizuális kultúra:</i> formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció.
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, színezések.	<i>Informatika:</i> szimbólumok, jelek.
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyságbeli viszonzyszó, tulajdonság, szín, forma.	

A fejlesztés várható eredményei	Legyen képes: - halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatására, csoportosítására. - kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazására. - állítások igazságának eldöntésére.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása. <i>Ének-zene:</i> ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem.
Római számok I, V, X	A római számok írása, olvasása.	<i>Vizuális kultúra:</i> ritmikus sorok, szerialitás. <i>Testnevelés és sport:</i> nagymozgások, mozgáskoordináció.
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.	
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése.	

Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ($< > =$) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: szerialitás.</i> <i>Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok, matematikai és képességfejlesztő programok.</i>
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen, húszas táblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése.	
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.	
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás száz-as számkörben: – kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten.	
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.	

A matematikai jelek (+ – : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.	
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük leírásával, kirakással, rajzban. Ismert adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a művelet kiszámítása.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 20-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, kivonás, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.	
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes: - számok írására, olvasására, értelmezésére 20-as számkörben. - számok összehasonlítására, helyük kijelölésére a számsorban, számszomszédok megállapítására. - összeadás, kivonás elvégzésére 20-es számkörben készségszinten. - összeadás, kivonás végzésére 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Legyen gyakorlottsága: - a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakere 32óra
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok). Mérőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – egyenes, görbe vonal – nyitott, zárt vonal – törött vonal	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás; tükrös alakzatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> formaérzékelés, kreativitás; becslés, mérés, számítás. <i>Informatika:</i> tájékozási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok. <i>Ének-zene:</i> ütemezés.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT- eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.	
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: – határoló vonalak (egyenes, görbe), – oldalak helyzete, – oldalak nagysága.	

	Síkidomok összehasonlítása, analízálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	
3.3. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállításátépéssel, vágással, hajtogatással.	
3.4. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés.	
Szabványmértékegységek – hosszúság (m, dm, – űrtartalom, l, dl) – tömeg (kg,	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése.	
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk.	
Pénz, forint	Pénzermék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, mértékegység, pénz,	
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes: • a négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerésére, megnevezésére. • a négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismeretére. • a tanult mértékegységek alkalmazására.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem- és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
4.1. Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás. <i>Ének-zene:</i> hangsorok.	
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, Táblázat kitöltése adott szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> soralkotás. <i>Testnevelés és sport:</i> soralkotás.	
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő, csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.		

4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat.	
A fejlesztés várt eredményei	Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése.	

A 10 % órakeretet gyakorlásra, ismeretek elmélyítésére, megszilárdítására, differenciálásra, használjuk fel.

Matematika 4. évfolyam

A tanév kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonzyszavak, a logikai készlet elemeinek, a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása		Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, állítások, tulajdonságok pontos megfogalmazása. Vizuális kultúra: formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban. Technika, életvitel és gyakorlat: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció. Informatika: szimbólumok, jelek.
Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai		Osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok több tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	
Kombinatorikus feladatok		Kombinatorikus játékok, építések.	
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások		Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyságbeli viszonzó, tulajdonság, szín, forma.		
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes: - halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatására, csoportosítására. - kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazására. - állítások igazságának eldöntésére.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret 90 óra
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 20- as számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten, 100-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1. Számok A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása. <i>Ének-zene:</i> ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. <i>Vizuális kultúra:</i> ritmikus sorok, szerialitás. <i>Testnevelés és sport:</i> nagymozgások, mozgáskoordináció. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> szerialitás. <i>Informatika:</i> kódolás, dekódolás, algoritmusok, matematikai és	
Római számok L, C	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).		
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz és százforintosokkal.		
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ($<$ $>$ $=$) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.		

		képességfejlesztő programok.
Számsorok	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán.	
Számok tulajdonságai	Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfogalmazása.	
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.	
2.2 Műveletek – teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel	Fejben számolás. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.	
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.	
Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.	

Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.	
A fejlesztés várt eredményei:	Tudja: • a számokat írni, olvasni, értelmezni 100-as számkörben. • számokat összehasonlítani, helyüket a számsorban, számszomszédokat. • összeadás, kivonás műveleteit 20-as számkörben készségszinten. • összeadás, kivonás műveleteit 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Szerezzen: • gyakorlottságot a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – egyenes, görbe vonal – nyitott, zárt vonal – törött vonal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás; tükrös alakzatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> formaérzékelés, kreativitás; becslés, mérés, számítás. <i>Informatika:</i> tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.	
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.	
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomokelőállítás szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfogalmazása: – határoló vonalak (egyenes, görbe), – határoló egyenesek száma,	

	– oldalak helyzete, – oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analízálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	<i>Ének-zene:</i> ütemezés.
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (egyenes- és görbe lap), – határoló lapok száma, – határoló lapok helyzete, – határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analízálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.	
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.	
Szabványmértékegységek – hosszúság (m, dm, cm) – űrtartalom (hl, l, dl) – tömeg (kg, dkg)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.	
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.	
Idő mértékegységei: óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma.	

	Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.	
Pénz, forint	Pénzermék használata. Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.	
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.	
A fejlesztés várt eredményei:	Legyen képes: • a négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerésére, megnevezésére. • a négyzet és a téglalap tulajdonságainak felismerésére. • a négyzet és a téglalap kerületének mérésére, számítására mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). • a kocka, téglatest és a gömb felismerésére, megnevezésére. • a tanult mértékegységek ismeretére, használatára.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem- és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Összefüggések	Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése nyitott mondatokkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás. <i>Ének-zene:</i> hangsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> soralkotás. <i>Testnevelés és sport:</i> soralkotás.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban választott szabály alapján.	

4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük felismert szabály alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.	
A fejlesztés várt eredményei	Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.	

A 10 % órakeretet gyakorlásra, ismeretek megszilárdítására, differenciálásra, használjuk.

KÖRNYEZETISMERET

1-4. évfolyam

Heti / éves óraszám: minden évfolyamon 2 óra/ 72 óra

KÖRNYEZETISMERET

Az Ember és természet műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhén értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyekben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető és -védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédelmi attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományos műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amelyek alkalmasak a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és kihatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység-központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazása. A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának

fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

Az Ember és természet műveltségterület fejlesztési feladatai a NAT-ban meghatározott tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok, valamint a közműveltségi tartalom integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását. A kerettanterv követi a NAT által meghatározott tudásterületek témaköreit, amelyek közműveltségi tartalmakat foglalnak magukban. A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségterületét és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám – évfolyam	1.	2.	3.	4.
Anyag, energia, információ	7	7	7	7
Rendszerek	7	7	7	7
Felépítés és működés	9	9	9	9
Állandóság és változás	14	15	15	14
Az ember megismerés és egészség	17	16	16	17
Környezet és fenntarthatóság	11	11	11	11
Szabadon felhasználható óra	7	7	7	7
Éves óraszám	72	72	72	72

Környezetismeret 1-2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók beilleszkedése az új iskolai környezetbe hosszabb ideig tartó folyamat. A beszoktatás időszaka hosszabb, mint a többségi általános iskolában. A feladat-, szabálytudat kialakítása, egymás elfogadása sok játékos gyakorlaton keresztül történik. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, segítsen az olyan készségek megalapozásában, mint együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, tisztelet, feladattudat. Alakuljon ki a közösséghez tartozás érzése, az otthon, a lakóhely, az iskola megbecsülése. A tanulónak elemi ismereteket kell szereznie önmagáról, meg kell tanulnia érzelmei, empátiája kifejezését, és ki kell alakulnia társas toleranciájának, a beteg és sérült, fogyatékos társak iránti együttérző és segítő magatartásnak. Fontos cél az egészséges életmódra nevelés, az arra való törekvés erősítése. A nevelés célja a természet szeretete, a környezetkímélő, környezetvédő magatartás kialakítása.

A természettudományos kompetencia, a természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett játékos tapasztalatszerzéssel történik. Az anyanyelv elsajátításában a beszédészlelés, a beszédértés, beszédprodukció fejlesztése elsődleges feladat. A beszédindíték, a beszédkedv, a szókincsgyarapítás, -aktivizálás az 1-2. évfolyamban nagyon fontos. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem) segítik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezését konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés során. Saját élményű tevékenységek formájában gyakorolva biztosítható a beilleszkedés, az együttműködés, a kapcsolatteremtés képességének fejlődése, a másság, a sérült társak elfogadása. Fontos cél, hogy a tanuló tudja elfogadni mások segítségét, képességeinek, életkorának megfelelően tudjon segítséget adni.

Az óvodából az iskolába érkező enyhén értelmi fogyatékos gyermekek iskolára felkészültsége jelentősen eltér ép kortársaiktól. A spontán szerzett ismereteik hiányosak, pontatlanok. A környezetismeret tanítása során felkeltjük érdeklődésüket közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással. Bővítsék szókincsüket, alkalmazzák helyesen a tanult fogalmakat. A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhöz, valóságos történésekhez kötötten. Ezeken a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelmvilágának a fejlesztését építhetjük. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7-7 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A pontos érzékelés, észlelés, aktív figyelem, emlékezet fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása az együttműködés, a társas együttlét szabályainak elsajátítására. A megismerés módszereinek bővítése. A kreativitás fejlesztése, az érzékelés pontosítása, a kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, feldolgozó, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A közvetlen környezetben előforduló anyagok érzékelhető, mérhető tulajdonságai Anyag és forma kapcsolata Halmazállapot-változások Csapadékformák	Irányított megfigyeléssel anyagok vizsgálata érzékeléssel (látás, hallás, tapintás, ízérezékelés, szaglás). Összehasonlítás, csoportosítás, becslés, mérés játékosan. Játékos megfigyelések rögzítése rajzban.	<i>Matematika:</i> egyszerű mérések. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadóképesség, kreativitás.
1.2. Kölcsönhatások, erők Hang-, fényjelenségek	Különbféle eredetű hangok felismerése, játékos megfigyelések végzése. Játékos fény-, árnyékkísérletek megfigyelése, reprodukálása. A tapasztalatokról rövid mondatok alkotása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszédértés, aktív és passzív szókincsbővítés.
1.3. Energia Energiaforrások a háztartásban Energiatakarékosság	Játékos kísérletek végzése melegítésre, fűtésre. Szógyűjtés a tapasztalatokkal kapcsolatban, rövid mondatokba illesztésük.	
1.4. Információ Jel, jelzés, információ Tankönyvben jelek, jelmagyarázatok Közlekedési jelek Tiltást jelentő jelek Kommunikáció az állatvilágban, tájékozódás, hang, illat alapján	Információszerzés érzékeléssel, az anyagok, élelmiszerek tulajdonságainak vizsgálata, tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, értelmezése, használata tankönyvekben, munkafüzetekben. A tiltást jelentő és a közlekedési jelek információinak játékos gyakorlása, szituációs játékok.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tulajdonság, időjárás, hang, fény, jelrendszer, szabály, közlekedés, kommunikáció, energiatakarékosság.
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes az anyag, energia, információ témakörében szerzett tapasztalatait rövid mondatokban megfogalmazni. Írányítás segítségével végezzen megfigyeléseket. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható legyen. A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 7-7 óra
Előzetes tudás	Elemi térbeli és időbeli tájékozódás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág, növények, állatok iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, analízis, szintetizáló képesség fejlesztése, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Tér, idő, nagyságrendek a természetben Egyszerű térbeli, időbeli relációk, irányok Közvetlen iskolai és otthoni környezet A lakóhely és iskola környéke Írányok, távolságok, becslés, mérés Saját élettörténet (régén és most) Napok, napszakok, hónapok, évszakok Időrend, sorrendiség, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban Jeles napok, ünnepek (családi és társadalmi ünnepek).	Tárgyak egymáshoz való viszonyítása. Történesek időrendi csoportosítása képek, rajzok, ábrák segítségével.	<i>Matematika:</i> becslés, mérés; tájékozódás térben és időben. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> növények és állatok gondozása, hulladékgyűjtés.

2.2. Rendszer, rendszer és környezete A rész, és az egész viszonya, összetettség Az épületek, tárgyak részei (lakás, iskola, használati tárgyak) A növény fő részei Az állat testének fő részei A lakóhely, iskola környezetének állapotmegóvása Szelektív hulladékgyűjtés Növény és állatgondozás	Növények részeinek összerakása, kiegészítése rajzos ábrákon. Hulladékgyűjtő használata. Iskolai papírgyűjtés, elemek, műanyagok gyűjtése. Akváriumgondozás, ház körül élő állatok etetése, gondozása. Szobanövények, kiskerti növények gondozása.	
2.3. Szerveződési szintek Növények, állatok a környezetünkben Az élőlények élőhelyei, táplálkozása, táplálkozási módok	Az állatok élőhelyeiről közvetlen tapasztalatszerzés. Képek gyűjtése, csoportosítása élőhely és táplálkozás szerint.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Irány, idő, sorrendiség, hónap, nap, napszak, évszak, családi, társadalmi ünnep, növényi rész, állati testrész, szelektív hulladékgyűjtés, egészséges táplálkozás, téli álm, költöző madár, élőlény, háziállat, ház körül élő állat, vadon élő állat, táplálék.	
A fejlesztés várt eredményei	Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható legyen. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Együttműködő részvétel játékos kísérletek végzésében.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés	Órakeret 9-9 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek, tapasztalatok a közvetlen élővilágról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés tanulmányi sétákon, kirándulásokon. A szociális képesség fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával. A tájékozódási képesség fejlesztése. A vizuális észlelés, érzékelés fejlesztése. A tapasztalatok kifejezése rajzban, szóban. Kommunikációs képesség fejlesztése. Ismeretek szerzése az anyagok közvetlenül érzékelhető tulajdonságairól, az élőlények közvetlen környezetéről, növény- és állatvilágról, az időjárás elemeiről.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A közvetlen környezetben gyakran használt tárgyak anyagai A víz szerepe, előfordulási állapotai A víz előfordulása a természetben (eső, hó, ivóvíz, folyóvíz) Az élő és élettelen környezet	Anyagok vizsgálata érzékszervi úton. Föld, víz, levegő, műanyag, üveg összehasonlítása, megnevezése. Csapadékformák megfigyelése, évszakokhoz kapcsolása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Anyagok tulajdonságai. Víz, tisztálkodás.
3.2. A közvetlen környezet növény- és állatvilága Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet) Az állatok és kicsinyeik	Közvetlen megfigyelés, elemi tapasztalatszerzés a közvetlen környezetben élő állatokról, növényekről. Egyszerű kísérletek végzése a különböző életfeltételek megvonásával a növényeknél (víz, fény, tápanyag megvonása) – búza csíráztatása, növekedésének megfigyelése különböző körülmények között. Ráismerés, megnevezés. Csoportosítás adott szempontok szerint.	

3.3. A közvetlen környezet életközösségei Park, erdő, mező, víz, vízpart	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulások, séták során. Rajzok készítése a látottakról.	
Természetvédelem	A természet értékeinek védele – konkrét példák megismerése.	
3.4. Változatos élővilág Zöldségek Gyümölcsök A közvetlen környezet állatvilága (háziállatok, ház körül élő állatok, vadon élő állatok)	Séta a piacon, zöldségesboltban. Főbb élőlénycsoportok felismerése. Az élőlények egyszerű csoportba sorolása. Szobanövények gondozása. Házi, illetve ház körül élő állatok megfigyelése, megnevezése adott szempontok alapján (méret, alak, szín, mozgás, szaporodás, kültakaró).	
3.5. A Föld és a Nap A napsugárzás hatása az élővilágra Az időjárás tényezői Csapadékfajták Napszakok, évszakok	Rajzos ábrák készítése. IKT-eszközök használata, pl. képek keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, életjelenség, halmazállapot, gyümölcs, zöldség, fa, termés, fejlődés, ház körül élő állat, víziállat, kültakaró, időjárási tényező.	
A fejlesztés várt eredményei	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Biztonságos tájékozódás a közvetlen környezetében. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás	Órakeret 14-15 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Motoros képességek fejlesztése. A környezet megismerése iránti érdeklődés kialakítása, egyszerű játékos kísérletekben részvétel. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tájékozódó képesség fejlesztése. Együttműködés, csoporttechnikák kialakítása. A másik elfogadásának erősítése. A percepció, cselekvéses gondolkodás irányítása, az érzékelés pontosítása, a kreativitás és a finommotorika fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Állapot Az anyagok és tárgyak érzékelhető tulajdonságai (átlátszóság, keménység, rugalmasság, édesség-simaság, íz, szag, szín) Becslés, mérés A mindennapi életben használatos mennyiségek Természetes mérőeszközök (pohár, kanál, csipetnyi...)	A hétköznapi életben használt egyszerű tárgyak, anyagok csoportosítása fizikai jellemzőik alapján (szín, nagyság, anyag, hőmérséklet...). (Az anyagfajta és használata közti összefüggés felismerése.) Egyszerű kísérletekkel, játékos formában a figyelem irányítása.	<i>Matematika:</i> becslés, mérés; érzékelhető tulajdonságok (szín, forma). <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagfajta, megmunkálásuk, ajándékkészítés.
4.2. Változás – Fizikai változások: Alakváltozások Halmazállapot-változások felismerése, megnevezése (olvadás, fagyás) Az évszakok változásai Helyzet- és helyváltoztatás	Gyurmázás, alakváltozás megfigyelése. A víz különböző megjelenési formáinak vizsgálata. Közvetlen tapasztalatszerzés a természetben. Képek csoportosítása az évszakokról, rajzok készítése. Mozgásos cselekvéssorok, játékos gyakorlatok során a helyzet- és helyváltoztatás megkülönböztetése.	<i>Testnevelés és sport:</i> hely-, helyzetváltoztatás.
– Kémiai változások Az égés, az égés haszna, kára Tűzvédelem A tűzoltók munkája	Beszélgetés, képek, ábrák elemzése, rajzok készítése az égésről. Szituációs gyakorlatokban részvétel tűzriadó esetére.	
– Biológiai változások Életszakaszok (növények életében)	Képek, ábrák segítségével sorba rendezés, csoportosítás, Megfigyelések végzése.	

Életszakaszok az ember és az állatok életében (születés, növekedés, fejlődés, öregedés) A növények, állatok élete a különböző évszakokban	Zöldségnövények, virágmagok ültetése, gondozása, a fejlődés rajzos ábrázolása, közös tábló készítése. Fotók, filmek, videók elemzése.	
4.3. Folyamat Termék-előállítás, újrahasznosítás	Só-liszt gyurmából ajándékkészítés, gyümölcs-, zöldségsaláták készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, tulajdonság, becslés, mérés, halmazállapot-változás tűz, tűzoltás, mozgási helyzet, életszakasz, növekedés, fejlődés.	
A fejlesztés várt eredményei	Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Kommunikáció fejlődése. A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége		Órakeret 17-16 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a tanuló saját testéről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése, saját testének és tulajdonságainak megismerése játékos gyakorlatokon keresztül, a figyelem, az érzékelés, az észlelés, a kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, társai, a más sérült ember elfogadása, segítése képességeinek megfelelően. Motoros képességek fejlesztése. A téri orientációs képesség fejlesztése. Szociális képességek fejlesztése. Feladat- és szabálytudat erősítése, a problémák felismerése, okok keresése, empátiakészség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
5.1. Az emberi test fő részei Érzékszervek Testmozgás és az egészség	Rész, egész viszonyának felismerése, kiegészítés rajzban, puzzle játék. Mozgásos játékokban való aktív részvétel.	<i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok.	
5.2. Önfenntartás Az emberi test fő részei Időjárásnak megfelelő öltözködés	A helyes és helytelen viselkedési és tevékenységi forma megkülönböztetése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> öltözködés, étkezés, tisztálkodás.	

Érzékszerveink és védelmük magunkon és másokon Helyes étkezési szokások Helyes tisztálkodási szokások	Babaöltöztetés az időjárásnak megfelelően. Játékos gyakorlatok végzése. Az étkezési és tisztálkodási szokások gyakorlása.	
5.3. Szaporodás, egyedfejlődés Különböző életkorok	Fényképek, képek gyűjtése, csoportosítása.	
5.4. Öröklődés A család tagjai Külső tulajdonságok (arc, alkat)	Hasonlóságok, különbségek felismerése.	<i>Erkölcstan: család.</i>
5.5. Magatartás Helyes emberi viselkedési formák megfigyelése A gyerekekre leselkedő veszélyek	Hasonlóság – különbség, helyes – helytelen megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testrész, a fej részei, egészség, betegség, higiénés szabály, tisztálkodási eszköz, egészséges táplálkozás, érzékelés, napirend, testmozgás, helyes öltözködés, emberi tulajdonság, hasonlóság-különbség, helyes-helytelen, veszély, veszélyhelyzet, testmozgás, emberi életkor.	
A fejlesztés várt eredményei	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható. Biztonságos tájékozódás a közvetlen környezetében. Elemi ismeretek szerzése saját testéről. Együttműködő részvétel tanórákon.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 11-11 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a közvetlen környezetünkből. Tapasztalatok szerzése sétákon, kirándulásokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, ráismerés képességének fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat kialakítása. Csoportban való együttműködés kialakítása. A másik gyerek elfogadása. Az esztétikai érzékenység fejlesztése. Felnőtt segítségének elfogadása. Szelektív hulladékgyűjtés segítségével. Együttműködő, aktív részvétel kirándulásokon. Kíváncsiság, motiváltság felkeltése és fenntartása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek. Az egészséges, gondozott környezet jellemzői	A környezet rendjének betartása, óvása.	
6.2. Az élő és élettelen környezeti tényezők	----	
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet A közvetlen környezet (tanterem, lakás, szoba) rendjének megteremtése, megóvása Vizek védelme, víztakarékosság Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében Környezetszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés	A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. Információs jelek felismerése, rajzok készítése, képek gyűjtése. A szobanövények, kerti növények gondozása, akvárium állatok gondozása (hal, teknős) segítségével. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel	Elemi szintű energiatakarékossági technikák gyakorlása (villany lekapcsolása, víz elzárása).	
A Föld szépsége, egyedisége A közvetlen környezetben előforduló parkok, erdők, vizek	Sétákon, kirándulásokon részvétel. Adott szempontok szerint irányított megfigyelések végzése. Az élményekről, tapasztalatokról rajzok készítése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tisztaság, rend, egészséges környezet, természetvédelem, talaj, víz, szemetelés, takarékoság, növény, állat, élőlény, növény- és állatgondozás.
A fejlesztés várt eredményei	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Biztonságos tájékozódás a közvetlen környezetében. Életkorának és képességeinek megfelelő ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről, a szabályok betartása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Biztonságos tájékozódás a közvetlen környezetében. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Elemi ismeretek szerzése saját testéről. Életkorának és képességeinek megfelelő ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről, a szabályok betartása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.
--	--

A 10%-os szabad időkeretet (7-7 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

Környezetismeret 3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, erkölcsi érzékük fejlesztésére, cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.

Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

Környezetismeret 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Információs jelek felismerése. Kommunikációs készség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Csapadékformák	A víz halmazállapotainak felismerése, megnevezése. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagfélék.
1.2. Kölcsönhatások Mozgások	Megfigyelések, játékos mozgások. Téri helyzetek megnevezése	
1.3. Információ Jel, jelzés, információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Kommunikáció az állatvilágban (hang, fény, illat alapján)	Múzeumlátogatás. Könyvtárlátogatás. Tanulmányi séták. Részvétel tűzriadós gyakorlatokban, szituációs játékokban. Információgyűjtés.	<i>Vizuális kultúra:</i> információs jelek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, háztartási elektromos eszköz.
A fejlesztés várt eredményei	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, Egyszerű összefüggések felismerése. Aktív, együttműködő részvétel a tanórákon. Kommunikáció fejlődése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. A tanuló saját élettörténetének eseményei.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása. Pozitív érzelmek kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Tér, idő, nagyságrendek A lakóhely és környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, osztályban A lakóhely közigazgatási, kulturális, egészségügyi intézményei Irányok, távolság, hosszúság Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Az idő mérése. Jeles napok, ünnepek	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaplár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban.	<i>Matematika:</i> mértékegységek, mérés, becslés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ünnepi versek. <i>Ének-zene:</i> ünnepi dalok.

2.2. Rendszer,rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben Az állatok testfelépítése, testrészei A közvetlen és tágabb környezet állapotának megóvása Környezetvédelem	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részek csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése. Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> eszközök használata, tárgyak készítése.
2.3. Szerveződési szintek Élőlény, egyed, csoport, életközösség: Az élőlények csoportjai erdő, mező, víz és vízpart élővilága Az élőlényekre jellemző tulajdonságok Házi és vadon élő állatok A lakóhely működése	Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód). Megfigyelés a természetben, képanyagon, filmen, IKT-eszközök használata. Egy választott élőlényre jellemző tulajdonságok megfigyelése, elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Középület, időmértékegység, ünnep, kültakaró, mozgás, táplálkozás, szaporodás.	
A fejlesztés várt eredményei	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Az idő mérése, mértékegysége.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analízáló, szintetizáló készség fejlesztése. Szociális képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Az anyagok megmunkálása. Anyagfajták.
A víz szerepe A víz előfordulása a természetben Eső, hó, jégeső Az ivóvíz	A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása.	
3.2. Az élő és élettelen környezet Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás A növény élete az ültetéstől a terméshezatalig. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet)	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése.	
Az állatok szaporodása Különböző szaporodási formák (tojás, elevenszülő) Az életfeltételek, életjelenségek az ember életében	Az állatok életjelenségeinek, utódgondozási szokásainak megfogalmazása. Kicsinyeik megnevezése. Megadott szempontok szerinti csoportosítás.	
3.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. A természet értékeinek védelme.	

3.4. Változatos élővilág Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember) A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A növény részei Néhány lágyszárú, fás szárú növény Főbb állatcsoportok A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok Madár, emlős	Séta a piacon, zöldségesboltban, díszállat-kereskedésben. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, száj szerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.	
3.5 A Föld és a Nap Napszakok, évszakok változása	Megfigyelések a természetben, maketten, képek, filmek segítségével. Időjárási naptár készítése. IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai.	
A fejlesztés várt eredményei	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Egyszerű összefüggések felismerése. Aktív részvétel a környezet óvásában.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképeség fejlesztése. Kommunikációs képeség fejlesztése. Tér- időorientációs képeség fejlesztése. A szociális képeségek, együttműködő képeség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. A helyes magatartási normák erősítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
4.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (hosszúság, űrtartalom)	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása.	Matematika: mérés, mértékegységek.	

	Mérőeszközök használatának gyakorlása.	
4.2. Változás – Fizikai változások Halmazállapot-változások csapadékformák, (olvadás, fagyás) Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben Helyzet- és helyváltoztatás	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.	<i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, sportágak.
– Kémiai változások A tűzoltók munkája	Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.	
– Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Az ember életkori szakaszai A változások oka, iránya (Megfordítható és nem megfordítható változások)	A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. Az ember életkori szakaszainak jellemzői – beszélgetések, saját élmények, családi fényképek segítségével. Ismerkedés az egyirányú életfolyamatokkal.	
4.3. Folyamat Példák a hulladék újrahasznosítására (papír, fém, műanyag)	Megfigyelések, képek elemzése. Filmeken, ábrákon, képeken összefüggések felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Becslés, mérés, mérőeszköz, mértékegység, tűz, tűzoltás.	
A fejlesztés várt eredményei	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Egyszerű összefüggések felismerése. Az idő mérése, mértékegysége. Társainak és saját testének védelme.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A tanuló saját testrészeinek felismerése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése. Problémaérzékenység fejlesztése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport		A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.	Testnevelés és sport: játék, sport.
5.2. Az érzékszervek védelme Egészséges életmód Helyes fogápolás Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség)		Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablóképzítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban.	
5.3. Szaporodás, egyedfejlődés Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a haláláig		Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablóképzítés. Rajz- és tablóképzítés.	
5.4. Öröklődés A család		Információgyűjtés a családról Rokoni kapcsolatok	
5.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedések betegség esetén		A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, fogápolás, mozgás, sport, testedzés,.		
A fejlesztés várt eredményei	Tájékozódás saját testen, finomtestvázlat pontos ismerete. Legyen tájékozott az egészséges életmód témakörében életkorának megfelelő szinten. Egyszerű összefüggések felismerése. Társainak és saját testének védelme.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet	Törekvés a tisztaságra és a rendre.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a természetes és épített környezet. Növény- és állatgondozás.
6.2. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása)	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről.	
Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
A tanuló közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek	Múzeumlátogatás, emlékhelyek, templomok megtekintése. IKT-eszközök használata.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem.
A fejlesztés várt eredményei	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló tágabb és szűkebb iskolai környezetében. Aktív részvétel a környezet óvásában.

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Az idő mérése, mértékegysége. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában.
--	---

A 10%-os szabad időkeretet (7 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

Környezetismeret 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról. Játékos kísérletekben részvétel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. Információk feldolgozása különböző területekről, Energiatakarékosságra nevelés.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata Halmazállapot	Anyagok halmazállapotainak megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: anyagfélék.</i>
1.2. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás Írányű	Megfigyelések, játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az irányűvel.	
1.3. Energia Energiaforrások Energia felhasználása Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény)	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: energia a háztartásban.</i>
1.4. Információ Jel, jelzés, információ Tiltást, veszélyt jelentő jelek Tűz és katasztrófa elhárítására felhívó jelek	Részvétel tűzriadós gyakorlatokban, szituációs játékokban.	<i>Vizuális kultúra: információs jelek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mágneses kölcsönhatás, irányű, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	
A fejlesztés várt eredményei	Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Írányok, irányű használata. A sérült embertársak segítése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. Az idő sorrendisége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Szabálytudat erősítése. Együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása. Pozitív attitűd kialakítása, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Tér, idő, nagyságrendek Irányok, távolság, hosszúság Fő világtájak, iránytű Magyarország domborzati térképe Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak) Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel. Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep	<i>Matematika:</i> mértékegységek, mérés, becslés, nagyítás, kicsinyítés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ünnepi versek. <i>Ének-zene:</i> ünnepi dalok.
2.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció természetes és mesterséges környezetben A növények, zöldségek, gyümölcsök részei, a virág részei, a mag, a termés részei A vadonélő állatok testfelépítése, testrészei Környezetvédelem	A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése. Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> eszközök használata, tárgyak készítése.

2.3. Szerveződési szintek Élőlény, egyed, csoport, életközösség: Az élőlények csoportjai A gyümölcsöskert és zöldségeskert élővilága Az élőlényekre jellemző tulajdonságok Vadon élő állatok Rovarok, bogarak, lepkék, hártyásszárnyúak A lakóhely felépítése	Csoportosítás adott szempontok szerint Megfigyelés a természetben képanyagon, filmen, IKT-eszközök használata. A terepasztal felépítése makettekkel, utakkal stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térkép, élőhely, életmód, életközösség.	
A fejlesztés várt eredményei	Elemi szintű térképismeret. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Csoportosítás adott szempontok alapján. Tájékozódás térben, időben. Irányok, iránytű használata.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek az anyagok megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közvetlen tapasztalatszerzés és feldolgozás tanulmányi séták és kirándulások során. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. A természet megismerésében pozitív attitűd erősítése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj) Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Az anyagok megmunkálása. Anyagfajták.
A víz szerepe A víz előfordulása a természetben: folyóvíz, tó	A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása.	
Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kavicssal.	
3.2. Az élő és élettelen környezet Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés Életjelenségek Életfeltételek	Az életjelenségek megfigyelése. Az állatok életfeltételeinek vizsgálata konkrét példákban.	

Az állatok szaporodása Különféle szaporodási formák (pete, tojás, elevenszülő)	Az állatok életjelenségeinek, megfogalmazása. Megadott szempontok szerinti csoportosítás.	
3.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Élőhely Természetvédelem	Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védele.	
3.4. Változatos élővilág Az élőlények csoportjai A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei A növény részei A virág része, a termés és részei A gomba Főbb állatcsoportok Madár, emlős, rovar	Séta konyhakertben, gyümölcsösben. A zöldség- és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése.	
3.5 A Föld és a Nap A Föld alakja, mozgásai Az időjárás tényezői (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) A víz körforgása Napenergia	Elemi ismeretek gyűjtése az égitestekről. Elemi szintű térképismeret szerzése. Megfigyelések végzése a Nap állásáról és a csillagos égboltról. Távcső használata. IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, életjelenség, a víz előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, élőhely, égitest, időjárási tényező, a víz körforgása.	
A fejlesztés várt eredményei	Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Tájékozódás térben, időben. Irányok, iránytű használata. Elemi szintű térképismeret. Szelektív hulladékgyűjtés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások. Anyagmegmunkálás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
4.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hőmérséklet) Hőmérő – Celsius skála (szobahőmérséklet, testhőmérséklet, láz)	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.	Matematika: mérés, mértékegységek.	
– 4.2. Változás – Fizikai változások – Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás) – Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban)	A változásokat kiváltó hatások azonosítása. Az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése.	Technika, életvitel és gyakorlat: Anyagok feldolgozása. Hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás.	
– Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei	A változások felismerése, az összefüggések megértése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén.		
– Biológiai változások Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében) Keverékek, oldatok Égés	A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében. Tea, limonádé készítése. Egyszerű anyagokból keverékek készítése és szétválasztása.		

4.3. Folyamat Termék előállítása (papírgyártás, kenyérsütés) Az ember természetalakító tevékenysége (természeti és épített környezet)		Gyümölcsle, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Becsles, mérés, mérőeszköz, mértékegység, tűz, tűzoltás.		
A fejlesztés várt eredményei	Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Tájékozódás térben, időben.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, pozitív attitűd kialakítása a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Az emberi test részei Testrészek		A finom testvázlat megnevezése. Játékos gyakorlatok.	
5.2. Az érzékszervek védelme Egészséges életmód Egészséges táplálkozás A káros élvezeti szerek		A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. A káros élvezeti szerek elutasítása.	
5.3. Öröklődés A család Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok)		Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.	

5.4. Magatartás Viselkedés közösségekben Önismeret Veszélyek a gyerekekre		A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Helyes táplálkozás, életműködés, növekedés, változás, önismeret.		
A fejlesztés várt eredményei	Tájékozódás saját testen, finomtestvázlat ismerete. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Elemi szintű energiatakarékosági technikák. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megővésére, természetszeretetre. Energiatakarékoságra törekvés erősítése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet		Törekvés a tisztaságra és a rendre.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a természetes és épített környezet. Növény- és állatgondozás.
6.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet Vizek védelme, víztakarékosság		Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás. Törekvés a víztakarékosságra.	
Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés		A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel Fűtés, szellőztetés		Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok.	

A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, Nemzeti Park, tájvédelmi körzet.	
A fejlesztés várt eredményei	Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Tájékozódás térben, időben. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végére	Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Tájékozódás térben, időben. Irányok, iránytű használata. Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.
--	--

**A 10%-os szabad időkeretet (7 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére,
differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.**

ERKÖLCSTAN

1-4. évfolyam

Heti/éves óraszám:

1. évfolyam 1 óra/ 36 óra

2. évfolyam 1 óra/ 36 óra

3. évfolyam 1 óra/ 36 óra

4. évfolyam 1 óra/ 36 óra

ERKÖLCSTAN

Az erkölcsstan alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az erkölcsstan a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az erkölcsstan magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsstan tanulása során az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölcshez kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az erkölcsstan tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az erkölcsstan órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a lelkiismeret fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az erkölcsstan tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek háttérében évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az erkölcsstan a tanulóknak nem közlések befogadóiaként, hanem a tanulási folyamat aktív kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az erkölcsstanórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való

tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kíváncsi magatartási értékek rendszeres megerősítése szóban vagy bármilyen egyéb formában egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám – évfolyam TÉMAKÖR	1.	2.	3.	4.
Az én világom	5	6		
Társaim – Ők és én	6	6		
Közvetlen közösségeim	9	9		
Tágabb közösségeim	6	6		
A környező világ	6	6		
Milyen vagyok			5	5
Közösségben és egyedül			6	6
Az osztály és az iskola			5	6
Kulturális nemzeti közösség			9	9
A környezetem és én			3	3
A mindenség és én			4	4
Szabadon felhasználható óra	4	3	4	3
Éves óraszám	36	36	36	36

Erkölcstan 1.-2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkor alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1–2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái, a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1–2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Erkölcstan 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az én világom		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Ki vagyok én? Külső jegyeim Belső tulajdonságaim Kedvenceim	Személyes adataim: vezeté- és keresztnévem, becenevem. Külső tulajdonságaim, megjelenésem. Kire hasonlítok a családban. Mit szeretek magamban, Mit szeretnek bennem mások, miben vagyok ügyes. Kedvenc játékaim, állataim, ruháim. Élettörténetem: kisgyermekkori, óvodai élményeim. Óvodám és iskolám összehasonlítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> külső és belső tulajdonságok, helyes önismeret, testkép, testalkat. <i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotás (önarckép), lényegkiemelés, vizuális jelek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lány, fiú, tulajdonság, élmény.		
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezzen személyi adatairól, külső-belső tulajdonságairól.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társaim – Ők és én		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való oda-fordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Társas kapcsolataim		Családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim. Ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom. Iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok.
Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekekkel		Gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.; A megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak. Felnőttek, társak udvarias megszólítása.	<i>Környezetismeret:</i> közösségi viselkedésformák és magatartási normák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés.		
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje fel társas kapcsolatait. Ismerje az alapvető kommunikációs formákat. Barátságos magatartással közeledjen a körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez, pozitívan viszonyuljon a környezetéhez.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Közösségeim	Milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most.	Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok.	
Családom	Kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz. Kapcsolat a családtagokkal. A családi együttlét örömei. Helyem a családban. Segítség és munkamegosztás a családban.	Környezetismeret: családi és személyes kapcsolatok.	
Napirendem	Egy napom otthon. Milyen feladataim vannak otthon. Egy napom az iskolában.	Vizuális kultúra: családrajz.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás.		
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje családi-rokoni kapcsolatait. Legyen ismerete az ünnepekről, az azokkal kapcsolatos hagyományokról. Napirend kialakítása.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Lakóközösség, amelyben élek Más lakóhelyek és azok szokásai	Lakóhelyem jellegzetességei. Lakóközösségem tagjai. Lakóhelyemtől távoli helyek.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> életközösségek a lakó-környezetben,min-dennapi élethelyzetek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lakóhely, falu, város, szokás.		
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló ismerje lakóhelyi környezetét, a lakóközösség tagjait.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. A környező világ		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Jó és rossz Növények és állatok környezetünkben	Történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya) Növények szerepe életünkben; Állatok szerepe környezetünkben.	Magyar nyelv és irodalom: mesék világa, verbális és metakommunikáció. Környezetismeret: kerti és szobanövények gondozása, házi és ház körül élő állatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, növény, állat.		
A fejlesztés várt eredményei	A növények és állatok szerepének ismerete.		

A szabadon felhasználható órakeret (4 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítható.

Erkölcstan 2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az én világom		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Ki vagyok én?	Személyes adataim: születési helyem, születésem ideje. Lakcímem. Iskolám adatai (név, cím, osztályfok).	Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok.	
Külső jegyeim	Milyennek látom magam?	Környezetismeret: külső és belső tulajdonságok, helyes önismeret, testkép, testalkat.	
Belső tulajdonságaim	Miből ítélnék meg bennünket mások?		
Kedvenceim	Miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük? Jó és rossz tulajdonságaim. Kedvenc könyveim, ételeim, meséim. Mesehőseim - miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Születésnap, kedvenc.		
A fejlesztés várt eredményei	Különbséget tudjon tenni mese és valóság között.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társaim – Ők és én		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való oda-fordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Társas kapcsolataim	Kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben. Hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket.	Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok.	
Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekekkel	A kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai. Segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől. Helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.	Környezetismeret: közösségi viselkedésformák és magatartási normák.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet.		
A fejlesztés várt eredményei	Udvariasan kommunikáljon környezetével (gyerekekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Közösségeim Családom Napirendem	Milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül. Gyermekkori élményeim. Ünnepek és hagyományok a családban. Otthoni szabadidős tevékenységek. Hétköznapi és hétvégi napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznapi a hétvégi napoktól).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> családi és személyes kapcsolatok. <i>Vizuális kultúra:</i> családrajz.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznapi, feladat.		
A fejlesztés várt eredményei	Családi rokoni kapcsolatok ismerete. Hétköznapi és hétvégi napirendje.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Lakóközösség, amelyben élek		Ki lakik az utcában, kik a szomszédaim? Lakóhelyi környezetem hagyományai.	Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció.
Más lakóhelyek és azok szokásai		Lakóhelyemtől távoli helyek.	Környezetismeret: életközösségek a lakókörnyezetben, mindennapi élethelyzetek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szomszéd, hagyomány.		
A fejlesztés várt eredményei	Tájékozódás a lakóhelyi környezetben.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. A környező világ		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Jó és rossz Növények és állatok környezetünkben	Történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jóságos-gonosz, igazságos). Növények ápolása, állatok gondozása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesék világa, verbális és metakommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> kerti és szobanövények	

	Mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért.	gondozása, házi és ház körül élő állatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jóságos-gonosz, igazságos, gondozás, felelősség, természetvédelem.	
A fejlesztés várt eredményei	Képességeinek megfelelően legyen nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.	

A szabadon felhasználható órakeret (3 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítható.

Erkölcstan 3-4. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3–4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

A 3–4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Erkölcstan 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek tulajdonságainkról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Tulajdonságaim Szokásaim, érzelmeim, indulataim	Külső és belső tulajdonságaim, Miben vagyok ügyes. Mindennapi feladataim az iskolában és otthon.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás. <i>Környezetismeret:</i> külső és belső tulajdonságok. <i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önismeret, szokás.		
A fejlesztés várt eredményei	Megfelelő önismeret kialakítása.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Párbeszéd		Beszélgetés helyzetei. Beszélgető partnereim.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> figyelem a beszélgető társra. <i>Környezetismeret:</i> emberi kommunikáció, beszéd
Az igazi barát		Hogyan választok barátot.	
Békében és haragban		Helyes viselkedési formák. Veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Párbeszéd, odafigyelés, barátság, veszekedés, kibékülés.		
A fejlesztés várt eredményei	Kapcsolódjon be csoportos beszélgetésbe. Ismerje a helyes viselkedés formáit.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Az osztály és az iskola		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A mi osztályunk		Kapcsolataim az osztályban. Közös és különböző tulajdonságaink.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben.
Az osztály működése		Közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben. Hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.	

		<i>Technika, életvitel és gyakorlat: osztály- és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, osztály, szabály, szabályalkotás.	
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes az iskolai szabályok betartására.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Kulturális nemzeti közösség	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A családban, az iskolában és a lakóhelyen korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A nyelv, ami összeköt Szokások és jelképek Ünnepek Más kultúrák, más szokások, más ünnepek	Milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben. Magyarországi népszokások Családi ünnepek Magyarország másfajta kulturális közösségei	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mások véleményének megértése, elfogadása. <i>Környezetismeret:</i> jeles napok, ünnepek, hagyományok. <i>Vizuális kultúra:</i> különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyanyelv, jelkép, népszokás, családi ünnep.	
A fejlesztés várt eredményei	Családi ünnepek ismerete. Magyarországi népszokások, jelképek megismerése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Lakóhelyi épített örökségünk Tárgyaink világa	a múlt építészeti emlékei; lakóhelyünk története. a múlt tárgyi emlékei a családban	Környezetismeret: lakóhely története, természeti környezet Technika, életvitel és gyakorlat: a technika vívmányainak mindennapi használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épített örökség, tárgyi örökség.		
A fejlesztés várt eredményei	A múlt építészeti emlékeinek ismerete. A család tárgyi emlékeinek megőrzése.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. A mindenség és én – születés és elmúlás		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a születésről, a halálról, az elhunytakra való megemlékezésről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Kezdet és vég A világ megismerése	A dolgok keletkezése és véget érése. Kíváncsiság és információszerzés világunkról;	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése. <i>Környezetismeret:</i> születés és halál. <i>Vizuális kultúra:</i> kitalált történetek és szereplők megjelenítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Születés, elmúlás, kezdet, vég.		
A fejlesztés várt eredményei	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismerése.		

A szabadon felhasználható órakeret (3 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítható.

Erkölcstan 4. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3–4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzetéhez tartozás örömét.

A 3–4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek tulajdonságainkról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Tulajdonságaim Szokásaim, érzelmeim, indulataim Hősök és példaképek	Kapcsolataim társakkal, felnőttekkel. Érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség). Kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás. <i>Környezetismeret:</i> külső és belső tulajdonságok. <i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős.		
A fejlesztés várt eredményei	Megfelelő szociális magatartás kialakulása.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Párbeszéd		A testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték). Beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola).	Magyar nyelv és irodalom: figyelem a beszélgető társra. Környezetismeret: emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd.
Az igazi barát		Ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak	
Békében és haragban		Helyes viselkedési formák. Veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés.	
Elfogadva és elutasítva		Érzéseim, ha magányos vagyok. Hogyan fogadnak el társaim.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, öröm, bánat, harag, magányosság, elfogadás.		
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Az osztály és az iskola		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A mi osztályunk		Közös szokásaink.	Magyar nyelv és irodalom: verbális kommunikáció.
Az osztály működése		Egymás segítése, összetartásunk.	Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben.
A mi iskolánk		Hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.	Technika, életvitel és gyakorlat: osztály- és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka.
Iskolánk névadója.			
Iskolai szokások és hagyományok.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösség, összetartozás, hagyomány.		
A fejlesztés várt eredményei	Az osztály, az iskola szokásainak ismerete, betartása. Az iskolához való kötődés.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Kulturális nemzeti közösség		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A családban, az iskolában és a lakóhelyen korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Szokások és jelképek Ünnepek Más kultúrák, más szokások, más ünnepek		A magyarságot kifejező jelképek. Nemzeti és állami ünnepeink. Magyarország másfajta kulturális közösségei, szokásaik, ünnepeik.	Magyar nyelv és irodalom: mások véleményének meg- értése, elfogadása. Környezetismeret: jeles napok, ünnepek, hagyományok. Vizuális kultúra: különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti jelkép, nemzeti és állami ünnep.		
A fejlesztés várt eredményei	Érzelmileg kötődjön a magyar kultúrához. Elemi szinten ismerje más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. A környezetem és én- Az épített és tárgyi világ		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Lakóhelyi épített örökségünk Tárgyaink világa A világ öröksége	Múzeumfalvak. A múlt tárgyi emlékei a múzeumokban. A régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása. A világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség.	<i>Környezetismeret:</i> lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a technika vívmányainak mindennapi használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Múzeum, világörökség.		
A fejlesztés várt eredményei	A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekedjen.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. A mindenség és én – születés és elmúlás		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a születésről, a halálról, az elhunytakra való megemlékezésről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Kezdet és vég 			

A szabadon felhasználható órakeret (3 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítható.

ÉNEK-ZENE

1-4. évfolyam

Heti/éves óraszám:

1. évfolyam	2 óra/ 72 óra
2. évfolyam	1 óra/ 36 óra
3. évfolyam	2 óra/ 72 óra
4. évfolyam	2 óra/ 72 óra

ÉNEK-ZENE

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata.

A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit, hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az értékközvetítés és az értékörzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés, mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékokból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncert-pedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám - évfolyam TÉMAKÖR	<u>1.</u>	<u>2.</u>	<u>3.</u>	<u>4.</u>
Zenei reprodukció	33	16	33	32
Zenei befogadás	32	17	32	33
Szabadon felhasználható óra	7	3	7	7
Éves óraszám	72	36	72	72

Ének-zene 1-2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelőmunkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására, fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközszerével segítheti tanulóinkat az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a félénkség, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőségű. A társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az együttérzés, segítőkészség, tisztelet készségének fejlesztése a dalokon, játékokon keresztül már a bevezető szakaszban megkezdődik. A beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezését a dalok tanulása, szövegüknek elemző elsajátítása, a kifejezések magyarázata segíti az énekórák munkájában.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

Ének-zene 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése. Egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkísérek ritmushangszerekkel. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése. Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése. Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan). Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A hangképzés, a beszédleghzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással	A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a	<i>Matematika:</i> Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés,

	különböző játékos gyakorlatokban. Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.	válogatás, osztályozás, érzékelés. Időtartam, időrend. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés. <i>Testnevelés és sport:</i> Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Ritmikus mozgások. <i>Vizuális kultúra:</i> A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek.	Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Ritmusérték, -jelölés.	

A fejlesztés várt eredményei	Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása.
-------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás		Órakeret 32 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése. Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok felismerése. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével.	
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások. Emberi hang: beszéd- és énekhangok	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.	<i>Matematika:</i> Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése.	

	Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.	<i>Vizuális kultúra:</i> érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.	
A fejlesztés várt eredményei	A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.	

A szabadon felhasználható órakeret (7 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítható.

Ének-zene 2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Képesség a hallás utáni daltanulásra.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése. Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében. A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése. Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése. Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai Kánonéneklés	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan). Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A hangképzés, a beszédleghzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek

1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással	A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban. Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. Dallam írása vershez, adott ritmushoz. Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban. Énekes rögtönzések kialakítása.	kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet. <i>Matematika:</i> Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Időtartam, időrend. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés. <i>Testnevelés és sport:</i> Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Ritmikus mozgások. <i>Vizuális kultúra:</i> A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel Szolmizációs hangok és kézjelek Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta Betűkotta Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel	Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Vonal és vonalköz. Szín, hang.	

A fejlesztés várt eredményei	Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. Dallamok éneklése a kották segítségével. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése.
-------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése. Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével.

	Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.	<i>Matematika:</i> Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.	<i>Vizuális kultúra:</i> érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.	
A fejlesztés várt eredményei	A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.	

Ének-zene 3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezésével a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

Ének-zene 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	Az 1–2. osztályban kialakított készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, az éneklés és a muzikalitás megfelelő szintje. A belső hallás képességének tudatosítása, erősítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg–dallam–ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarat beállítódás. Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevézés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs- és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. <i>Matematika:</i> Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. <i>Testnevelés és sport:</i> Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy- és finommozgások fejlesztése.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban	Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban. Aktív részvétel a ritmosztinátós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban. Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal. A zenei élmények kifejezése változatos formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére. Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.	

1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem Újabb ritmusértékek További szolmizációs hangok. Ötvonalas kotta írása-olvasása.	Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára. Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában. Aktív részvétel kották másolásában, írásában-olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett. Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása. Különböző kották használata tanári segítséggel.	Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozdulás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok, utánozó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű táncleírások improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. <i>Vizuális kultúra: A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Párosító dal, virágének. Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar. Ritmusosztály. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás. Dallamrögtönzés. Ötfokú hangsor. Belső hallás.	

A fejlesztés várt eredményei	Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az 1–2. osztályban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A zenei hallás, zenei memória, megosztott figyelem, koncentráció, muzikalitás megfelelő szintje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. A dallamhallás képességének erősítése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése. A zenei memória fejlesztése. A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Történetek, érzések, élmények, hangulatok	Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. A hangzás keltette érzések megfogalmazása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékeztetőből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése. Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség. Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. <i>Matematika:</i> Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.
A fejlesztés várt eredményei	A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.

Ének-zene 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az 1– 3. osztályban kialakított készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, az éneklés és a muzikalitás megfelelő szintje. A belső hallás képességének tudatosítása, erősítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarat beállítódás. Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekek dalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés.

Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok	megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.	Szómagyarázat, szókinsismeret. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókins- és emlékezet- fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. <i>Matematika:</i> Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. <i>Testnevelés és sport:</i> Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy- és finommozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban	Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban. Aktív részvétel a ritmoszstinátós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban. Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása. Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal. A zenei élmények kifejezése változatos formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére. Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.	<i>Testnevelés és sport:</i> Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy- és finommozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem A hármas ütem Újabb ritmusértékek További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor Számkotta	Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben.	Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő

Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel	Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában. Aktív részvétel kották másolásában, írásában-olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett. Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása. Különbőféle kották használata tanári segítséggel.	gyakorlatok, utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. <i>Vizuális kultúra:</i> A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, rákritmus. Ritmososztinató. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás. Dallamrögtönzés. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Szám és hang. Vándorló dó-hang. Belső hallás.	

A fejlesztés várt eredményei	Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Részvétel kánonéneklésben. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	Az 1– 3. osztályban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A zenei hallás, zenei memória, megosztott figyelem, koncentráció, muzikalitás megfelelő szintje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. A dallamhallás képességének erősítése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése. A zenei memória fejlesztése. A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Történetek, érzések, élmények, hangulatok	Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Konzonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése. A hangzás keltette érzések megfogalmazása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. <i>Matematika:</i> Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése.

	Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség. Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.	<i>Vizuális kultúra:</i> érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.	
A fejlesztés várt eredményei	A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.	

VIZUÁLIS-KULTÚRA

1-4. évfolyam

Heti/éves óraszám:

1. évfolyam	2 óra/ 72 óra
2. évfolyam	2 óra/ 72 óra
3. évfolyam	2 óra/ 72 óra
4. évfolyam	2 óra/ 72 óra

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknak a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhén értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővására való törekvés és a minden élő iránti tisztelet kialakítására.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos

és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle matériákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegszálgasság megnyilvánulásait.

A tanulók kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínősége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. Az anyanyelvi kommunikáció terén a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására a közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. A gyermeki alkotások közbeni mérések, becslések, a betöltendő tér tervezése közvetlenül hatnak a matematikai logikai kompetencia fejlődésére. A természettudományos kompetencia fejlesztésére jó alkalom a természet utáni rajzok, festmények készítése. Digitális kompetenciafejlesztésre az interneten történő kutatások, „képtárlátogatások”, vizuális fejlesztő játékok adnak lehetőséget.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám – évfolyam TÉMAKÖR	1.	2.	3.	4.
Vizuális nyelv és technikák	13	13	18	18
Kifejezés, képzőművészet	14	14	18	18
Vizuális kommunikáció	14	14	12	13
Tárgy- és környezetkultúra	24	24	17	16
Szabadon felhasználható óra	7	7	7	7
Éves óraszám	72	72	72	72

Vizuális kultúra 1-2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvésses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömet lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

Vizuális kultúra 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 13 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek megismerése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. A vonal A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal, mint a mozgás kifejezője. A vonal, mint formaképző elem. 1.2. A folt A folt keletkezése. A folt változtathatósága. 1.3. A szín Szín, színritmusok alapszínekkel. 1.4. Forma és nagyság Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése. 1.5. Síkforma, térforma Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.	<i>Matematika:</i> egyenes; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> írás - álló, fekvő és ferde egyenes, hullám- és körvonal. <i>Ének-zene:</i> ritmus, zenei aláfestés. <i>Környezetismeret:</i> termékek; baleset-megelőzés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsik, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.
A fejlesztés várt eredményei	Használja a vizuális nyelv alapvető elemeit, meg tudja különböztetni őket egymástól.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet		Órakeret 14 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<i>Alkotótevékenység</i> <i>2.1. Hangulatok, élmények</i> Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	<i>Környezetismeret:</i> évszakok, természeti jelenségek, élőlények. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekversek az évszakokról, természetről.	

Befogadás – alkotás 2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei.	Befogadó tevékenységben: Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból. Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal. Élménykifejezés egyéni formaalkotással. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámozás, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.	
A fejlesztés várt eredményei	Jelenítsen meg átélt élményeket, elképzelt történeteket síkban. Érzelmét többféle eszközzel is ki tudja fejezni. Képes legyen saját munkáját, illetve művészeti alkotásokat elemezni, összehasonlítani.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció		Órakeret 14 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Befogadó tevékenység 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Egyszerű jelzések, piktogramok.	Befogadó tevékenységben: Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás. Környezetismeret: biztonságos közlekedés, napszakok, napirend. Technika, életvitel és gyakorlat: életviteli-szociális kompetenciák (empátia, kommunikáció, kooperativitás).	
Alkotótevékenység 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Tárgyas napirend. Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Fotók.	Alkotótevékenységben: Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.		
A fejlesztés várt eredményei	Képes legyen befogadni és értelmezni a vizuális jeleket. Tudjon egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítéseket tervezni.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 24 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika ; tárgykészítési képesség; formaészlelés– nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység 4.1. Művészeti környezet Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. 4.2. Élettér – természeti és épített környezet Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság. Befogadás-alkotás Reflexiók a látottakról – verbális Alkotótevékenység 4.3. Tárgyak alkotása, díszítése Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból.	Alkotótevékenységben: Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése. Befogadó tevékenységben: Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján.	Matematika: sorozat, ritmus, viszonyítások. Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás. Környezetismeret: Családi élet eseményei – ajándék az ünnepeltnek. Családi ünnepek. Környezet- és egészségvédelem.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszík, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja.
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje meg közvetlen környezetének művészeti alkotásait. Tudjon reflektálni rájuk. Tudatosan védje a művészeti értékeket. Alkosson tárgyakat különböző anyagokból.

A szabadon felhasználható órakeret gyakorlásra, a készségek, képességek, ismeretek megszilárdítására, elmélyítésére fordítható. (7 óra)

Vizuális kultúra 2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 13 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Vizuális nyelv alapelemeinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. A vonal A vonal, mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal, mint a mozgás kifejezője. A vonal, mint formaképző elem. 1.2. A folt A folt keletkezése. A folt változtathatósága. 1.3. A szín Szín, színritmusok alapszínekkel. 1.4. Forma és nagyság Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése. 1.5. Síkforma, térforma Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése. Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.	<i>Matematika:</i> egyenes; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> írás - álló, fekvő és ferde egyenes, hullám- és körvonal. <i>Ének-zene:</i> ritmus, zenei aláfestés. <i>Környezetismeret:</i> termékek; baleset-megelőzés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.
A fejlesztés várt eredményei	Használja a vizuális nyelv alapvető elemeit, meg tudja különböztetni őket egymástól. Képes legyen legalább két grafikai és színes technika alkalmazására.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet		Órakeret 14 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Alkotótevékenység 2.1. Hangulatok, élmények Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Hangulat kifejezése. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.	Alkotótevékenységben: Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	Környezetismeret: évszakok, természeti jelenségek, élőlények. Ének-zene: zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák. Magyar nyelv és irodalom: gyermekversek az évszakokról, természetről.	

Befogadás – alkotás 2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei.	Befogadó tevékenységben: Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból. Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal. Élménykifejezés egyéni formaalkotással. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámozás, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemósódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.	
A fejlesztés várt eredményei	Jelenítsen meg átélt élményeket, elképzelt történeteket síkban. Érzelmét többféle eszközzel is ki tudja fejezni. Képes legyen saját munkáját, illetve művészeti alkotásokat elemezni, összehasonlítani. Hangulatát természetes formák felhasználásával is meg tudja jeleníteni.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció		Órakeret 14 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Befogadó tevékenység 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Technikai képalkotás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége. Egyszerű jelzések, piktogramok.	Befogadó tevékenységben: Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás. <i>Környezetismeret:</i> biztonságos közlekedés, napszakok, napirend.	
Alkotótevékenység 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Tárgyas napirend. Rajzos naprend. Egyszerű piktogramok. Fotók.	Alkotótevékenységben: Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életviteli-szociális kompetenciák (empátia, kommunikáció, kooperativitás).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.		
A fejlesztés várt eredményei	Képes legyen befogadni és értelmezni a vizuális jeleket. Tudjon egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítéseket tervezni. Ismerje a technikai képalkotó eszközöket. Jelenítsen meg egyszerű eszközökkel folyamatot, mozgást.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 24 óra + folyamatos
Előzetes tudás	A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Hétköznapi és művészi tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika ; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység 4.1. Művészeti környezet Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. 4.2. Élettér – természeti és épített környezet Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság. Befogadás-alkotás Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés. Alkotótevékenység 4.3. Tárgyak alkotása, díszítése Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.	Alkotótevékenységben: Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése. Befogadó tevékenységben: Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).	Matematika: sorozat, ritmus, viszonyítások. Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás. Környezetismeret: Családi élet eseményei – ajándék az ünnepeltnek. Családi ünnepek. Környezet- és egészségvédelem.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszík, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje meg közvetlen környezetének művészeti alkotásait. Tudjon reflektálni rájuk. Tudatosan védje a művészeti értékeket. Alkosson tárgyakat különböző anyagokból. Ismerje fel nemzeti szimbólumainkat.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: – az elemi baleset megelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családrábrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánzással egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti öröme.
---	--

A szabadon felhasználható órakeret gyakorlásra, a készségek, képességek, ismeretek megszilárdítására, elmélyítésére fordítható. (7 óra)

Vizuális kultúra 3–4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A rajz tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

Vizuális kultúra 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 18 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adekvát eszközhasználat. Alapszínek ismerete. Egyszerű alkotások létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színek kompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője. A vonal, mint a folt határa 1.2. A folt Folt létrehozása különféle technikákkal. Foltképzés ceruzával. 1.3. A szín Színkeverés. 1.4. Reprodukció, sokszorosítás Sokszorosítás nyomtatással. A nyomtatás dekoratív felhasználása. 1.5. Síkforma, térforma A vonal, mint a síkforma körvonala. A folt, mint a térforma árnyéka.	Érzelmek kifejezése vonalak segítségével. Kontúr, behatárolás alkalmazása. Folt létrehozása színkeveréssel. Alapszínek tudatos alkalmazása. Színezés vonalhatárok betartásával. Másolás és leképezés. Sokszorosítási technikák alkalmazása. Tárgykészítési technikák alkalmazása. Sík- és térformák megfigyelése. Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása. A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.	<i>Matematika:</i> vonalfajták, növekvő és csökkenő sor. <i>Ének-zene:</i> érzelmi hatások és grafikus leképezésük; zenei és grafikai ritmus. <i>Környezetismeret:</i> termések, levelek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszen, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.	
A fejlesztés várt eredményei	Használja a kontúrozás technikáját. Tudatosan alkalmazza az alapszíneket. Tudja alkalmazni a sokszorosítási technikákat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet		Órakeret 18 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Vizes alapú festési technika. Biztos eszközhasználat. Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készség szintű eszközhasználat; képolvadási képesség; jelzesszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Alkotótevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.	Alkotótevékenységben: Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	Környezetismeret: az élőlények és az évszakok; környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása. Ének-zene: zenehallgatás. Magyar nyelv és irodalom: népi és műalkotások a természetről.	
Befogadás 2.2. Emberi kapcsolatok különböző ábrázolásainak megélése	Befogadó tevékenységben: Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek		

Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei Befogadás – alkotás 2.3. Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.	megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsí, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.	
A fejlesztés várt eredményei	Többféle módon tudja kifejezni érzelmeit. Nytott legyen a különböző művészeti ágak iránt.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció		Órakeret 12 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása. Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége. Vizuális percepciók képesség, figyelem, emlékezet. Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

Befogadó tevékenység 3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka–négyzet). Mértani tárgyak két nézete (pl.: hasáb, henger).Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok. Befogadó-alkotó tevékenység 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak nézetei. Alkotótevékenység 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát.		Befogadó-alkotó tevékenység: Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. Befogadó tevékenységben: Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése. Alkotótevékenységben: Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).	<i>Matematika: mértani testek.</i> <i>Technika, életvitel és gyakorlat: fogyasztói szokások.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.		
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje fel a mértani tárgyakat egy nézet alapján. Tudja értelmezni az egyszerű jelzéseket, piktogramokat.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra		Órakeret 17 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Egyszerű, használható tárgy készítése. Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása. Utánzással egyszerű formák készítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

Befogadó tevékenység 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat stb. Alkotótevékenység 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése. Tárgykészítés agyagból. Sablonhasználat.	Befogadó tevékenységben: Közvetlen környezet tárgyait, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése. Alkotótevékenységben: Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák. Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása. Agyagedény díszítése pecsételéssel. Sablon használata a tárgyak készítésénél. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés az ízléses díszítésre.	Matematika: mértani testek. Technika, életvitel- és gyakorlat: használati tárgyak készítése. Környezetismeret: környezet- és egészségvédelem, baleset-megelőzés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.	
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje a környezetében lévő tárgyakat és azok funkcióit. Készítsen egyszerűbb tárgyakat papírból, agyagból.	

A szabadon felhasználható órakeret gyakorlásra, a készségek, képességek, ismeretek megszilárdítására, elmélyítésére fordítható. (7 óra)

Vizuális kultúra 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 18 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adekvát eszközhasználat. Alapszínek ismerete. A sík- és térformák megkülönböztetésének képessége. Egyszerű alkotások létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótévékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színek kompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.6.A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője. A vonal, mint a folt határa 1.7.A folt Folt létrehozása különféle technikákkal. Foltképzés ceruzával. 1.8.A szín Színkeverés. Színritmusok. Forma- és színek kompozíciók létrehozása adott formákból. 1.9.Reprodukció, sokszorosítás Sokszorosítás nyomtatással. A nyomtatás dekoratív felhasználása. Természeti	Érzelmek kifejezése vonalak segítségével. Kontúr, behatárolás alkalmazása. Folt létrehozása színkeveréssel. Alapszínek tudatos alkalmazása. Színezés vonalhatárok betartásával. Másolás és leképezés. Sokszorosítási technikák alkalmazása. Tárgykészítési technikák alkalmazása.	<i>Matematika:</i> vonalfajták, növekvő és csökkenő sor. <i>Ének-zene:</i> érzelmi hatások és grafikus leképezésük; zenei és grafikai ritmus. <i>Környezetismeret:</i> termékek, levelek.

anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása. 1.10. Síkforma, térforma A vonal mint a síkforma körvonala. A folt mint a térforma árnyéka. Pozitív-negatív forma. Kompozíciók forgásformákból. Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal. Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból babaház.	Sík- és térformák megfigyelése. Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása. A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton. A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszen, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.	
A fejlesztés várt eredményei	Használja a kontúrozás technikáját. Tudatosan alkalmazza az alapszíneket. Tudja alkalmazni a sokszorosítási technikákat. Képes legyen forgásformák létrehozására. Ismerje a felület fogalmát	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 18 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Vizes alapú festési technika. Biztos eszközhasználat. Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvadási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Alkotótevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok	Alkotótevékenységben: Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény	Környezetismeret: az élőlények és az évszakok;

jellemző színei. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Díszletfestés bábelőadáshoz. Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben. Befogadás 2.2. Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei <i>Befogadás – alkotás</i> 2.3. Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázssal. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.	szintjén tetszőleges interpretációban. Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. Befogadó tevékenységben: Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Eszztétikai élmény átélése.	környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népi és műalkotások a természetről.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.	
A fejlesztés várt eredményei	Többféle módon tudja kifejezni érzelmeit. Nytott legyen a különböző művészeti ágak iránt. Fekete-fehér színekkel is képes legyen érzékeltetni a polarításokat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 13 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása. Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége. Vizuális percepciók képessége, figyelem, emlékezet. Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység 3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok. Befogadó-alkotó tevékenység 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak nézetei.	Befogadó-alkotó tevékenység: Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján. Befogadó tevékenységben: Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet). Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése.	<i>Matematika:</i> mértani testek. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fogyasztói szokások.

Alkotótevékenység 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát.		Alkotótevékenységben: Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.		
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje fel a mértani tárgyakat két nézet alapján, és rajzolja is le őket. Tudja értelmezni az egyszerű jelzéseket, piktogramokat.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra		Órakeret 16 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	Egyszerű, használható tárgy készítése. Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása. Utánzással egyszerű formák készítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség megértése; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Befogadó tevékenység 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat stb.	Befogadó tevékenységben: Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése.	Matematika: mértani testek. Technika, életvitel- és gyakorlat: használati tárgyak készítése. Környezetismeret: környezet- és egészségvédelem, baleset-megelőzés.	

Alkotótevékenység 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése. Tárgykészítés agyagból. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése. Sablonhasználat.	Alkotótevékenységben: Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák. Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása. Agyagedény díszítése pecsételéssel. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel. Sablon használata a tárgyak készítésénél. Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés az ízléses díszítésre.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.	
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje a környezetében lévő tárgyakat és azok funkcióit. Készítsen egyszerűbb tárgyakat papírból, agyagból. Készítsen gömbölyded és szögletes formákat agyagból.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: – az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, – a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, – az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, – a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, – forma- és színritmus létrehozására, – egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, – társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, – képen látható dolgok megnevezésére, – egyszerű jelenetábrák megértésére, – a plakátok, reklámok elemi kritikájára, – saját alkotása feletti öröme.
--	---

A szabadon felhasználható órakeret gyakorlásra, a készségek, képességek, ismeretek megszilárdítására, elmélyítésére fordítható. (7 óra)

INFORMATIKA

3-4. évfolyam

Heti/éves óraszám: 3. évfolyam 1 óra/ 36 óra
4. évfolyam 1 óra/ 36 óra

INFORAMATIKA

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékokból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszerek és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességeik fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé. Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „előbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

Az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható. Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepció hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám – évfolyam TÉMAKÖR	3.	4.
Informatikai eszközök használata	4	3
Alkalmazói ismeretek	6	6
Probléma megoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	13	12
Infokommunikáció Információs társadalom	7	6
Könyvtári informatika	4	4
Szabadon felhasználható óra	2	5
Éves óraszám	36	36

Informatika 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egyszerű utasítások végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Interaktív kapcsolattartás eszközei. Alapvető informatikai eszközök. 1.2. Balesetvédelmi és egészségügyi előírások. 1.3. Használt informatikai alafogalmak. 1.4. A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei. 1.5. Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.	A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése. Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével. Információ befogadása, fogalmak megjegyzése. Egér használata: húzás és kattintás. Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel. Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata. Adott informatikai eszközök kezelése. A megismert alkalmazások indítása és futtatása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kommunikáció. <i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák, nagyságok, esztétika. <i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben, viszonylatok. <i>Környezetismeret:</i> balesetvédelem, egészségvédelem.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.	
A fejlesztés várt eredményei	Ismeri a számítógép részeit és működésüket. Tisztában van a balesetvédelmi és egészségügyi előírásokkal. Képes adott informatikai eszközök kezelésére.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Önfegyelem, motiváltság, érdeklődés, finommotorika, szem-kéz koordinációs képességének megalapozottsága.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.		Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció. Vizuális kultúra: színek, formák, esztétika. Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok.
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés és értelmezés. Közhasznú információk.		Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	Technika, életvitel és gyakorlat: közvetlen környezet megismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.		
A fejlesztés várt eredményei	Megismeri a grafikus felület eszközkészletét. Képes az egér rendeltetésszerű használatára. Képes adatok gyűjtésére, értelmezésére.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Alkalmazható tájékozódási és sorba rendezési képesség. Spontán próbálkozások cselekvésekben. Mobilizálható adottságok az algoritmusok felismerésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.	<i>Matematika:</i> sorrendiség. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejező képesség. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> napirend. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos kommunikáció.
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Irányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel. Néhány mindennapi adatbázis megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.	
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz a tanteremben szervezett irányjátékokban. Felfedezi a szimbólumokat a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással. Képes egyszerű algoritmusok használatára informatikai környezetben számítógépen.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Infokommunikáció, információs társadalom		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság a tanuló által eddig megismert informatikai eszközökről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, olvasás, kommunikáció. Matematika: problémamegoldó gondolkodás.	
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.		
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.		

4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet	
A fejlesztés várt eredményei	Fokozódó önállósággal képes a számítógépes technika felhasználásával információkeresésre, ismeretek szerzésére. Életkorának megfelelő tájékozottsággal bír a gyermekek számára készített legális felületeken. Ismer gyermekeknek szóló elektronikus szolgáltatásokat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az ábécé ismerete. Értő olvasás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
5.1. Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). <i>Az osztálykönyvtár.</i>	Képes újságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ábécé, betűrend, beszéd, olvasás. <i>Matematika:</i> sorrend	

<i>Az iskolai könyvtár.</i> <i>A könyvtárhasználat szabályai.</i>	Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.	
A fejlesztés várt eredményei	Megismeri a könyvtár felépítését, működési rendjét. Fokozódó önállósággal képes tájékozódni a katalógus rendszerben.	

A szabadon felhasználható órakeret gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítható.

Informatika 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Informatikai eszközök használata	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű utasítások végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1.Interaktív kapcsolattartás eszközei. Alapvető informatikai eszközök. 1.2.Balesetvédelmi és egészségügyi előírások. 1.3.Használt informatikai alapfogalmak. 1.4.A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei. 1.5.Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.	A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) felidézése. A számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásainak, a számítógépek üzemeltetési rendjének felidézése. Információ befogadása, fogalmak megjegyzése. Betű- és számbillentyűk. Funkcióbillentyűk: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata. Adott informatikai eszközök kezelése. A megismert alkalmazások indítása és futtatása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kommunikáció. <i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák, nagyságok, esztétika. <i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben, viszonylatok. <i>Környezetismeret:</i> balesetvédelem, egészségvédelem.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.	
A fejlesztés várt eredményei	Ismeri a számítógép részeit és működésüket. Tisztában van a balesetvédelmi és egészségügyi előírásokkal. Képes adott informatikai eszközök kezelésére.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Önfegyelem, motiváltság, érdeklődés, finommotorika, szem-kéz koordinációs képességének megalapozottsága.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.		Grafikus felület eszközkészlete. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kommunikáció. <i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák, esztétika. <i>Matematika:</i> tájékozódás síkban, viszonylatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közvetlen környezet megismerése.
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés és értelmezés. Közhasznú információk.		Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.		
A fejlesztés várt eredményei	Ismeri a grafikus felület eszközkészletét. Képes az egér rendeltetésszerű használatára. Képes adatok gyűjtésére, értelmezésére.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Alkalmazható tájékozódási és sorba rendezési képesség. Spontán próbálkozások cselekvésekben. Mobilizálható adottságok az algoritmusok felismerésében.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok.		Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.	Matematika: sorrendiség. Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség. Technika, életvitel és gyakorlat: napirend. Vizuális kultúra: vizuális megjelenítés. Testnevelés és sport: mozgásos kommunikáció.
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok		Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Írányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítségével. Néhány mindennapi adatbázis megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.		

A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz a tanteremben szervezett irányjátékokban. Felfedezi a szimbólumokat a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással. Képes egyszerű algoritmusok használatára informatikai környezetben számítógépen.
-------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság a tanuló által eddig megismert informatikai eszközökről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, olvasás, kommunikáció. Matematika: problémamegoldó gondolkodás.
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalma.	

	Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet	
A fejlesztés várt eredményei	Fokozódó önállósággal képes a számítógépes technika felhasználásával információkeresésre, ismeretek szerzésére. Életkorának megfelelő tájékozottsággal bír a gyermekek számára készített legális felületeken. Ismer gyermekeknek szóló elektronikus szolgáltatásokat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az ábécé ismerete. Értő olvasás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
5.1. Könyvtár fogalma, szerkezete– felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). <i>Az osztálykönyvtár.</i> <i>Az iskolai könyvtár.</i> <i>A könyvtárhasználat szabályai.</i>	Képes újságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ábécé, betűrend, beszéd, olvasás. Matematika: sorrend.	

	Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.	
A fejlesztés várt eredményei	Ismeri a könyvtár felépítését, működési rendjét. Fokozódó önállósággal képes tájékozódni a katalógus rendszerben.	

A szabadon felhasználható órakeret gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítható.

Fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel. A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. Próbálkozás a grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben. Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több infokommunikációs segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.
---	--

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

1-4. évfolyam

Heti/éves óraszám: 1. évfolyam 1 óra/ 36 óra
2. évfolyam 2 óra/ 72 óra
3. évfolyam 1 óra/ 36 óra
4. évfolyam 2 óra/ 72 óra

Az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy közvetlen célja a tanuló számára fontos, a mindennapi életben előforduló, önmaga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

A tantárgy elsajátítása segítséget nyújt az életszerű feladatok végrehajtásával és a konkrét problémahelyzetek megoldásával az iskola és a munka világa közötti kapcsolat felismerésére. A gyakorlati munkavégzés hozzájárul a tudás elismeréséhez, az alkotó munka megbecsüléséhez.

Az életvitel tantárgy feladata olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az enyhén értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömeinek átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. Kellő önbizalmat ad a gyakorlati tevékenységek végzéséhez és kialakul a reális önismeret, önértékelés a tevékenységekben. A tantárgy feladata a munkafolyamatok ésszerű sorrendjének megismertetése, az elkészült alkotások és a környezeti rend megóvási fontosságának felismertetése.

A tantárgy hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához, folyamatos figyelmet fordít a tanulók érdeklődésének felkeltésére, motiválására. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, türelem, rendszeret és egymás megbecsülése.

A családi munkamegosztás szerepeinek megismerése és kipróbálása során segíti a tanuló fokozatos bekapcsolódását az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályaeorientációt és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

JAVASOLT ÓRAKERET

A szabadon tervezhető órakeret 2. és 4. évfolyamon a technika, életvitel és gyakorlat tantárgy heti óraszámának növelésére fordítható az intézmény pedagógiai programjában foglaltak szerint.

Óraszám – évfolyam TÉMAKÖR	1.	2.	3.	4.
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	12	20	10	19
Anyagok alakítása, modellezés	9	18	9	18
Háztartás, gazdálkodás, életmód	12	27	14	28
Szabadon felhasználható óra	3	7	3	7
Éves óraszám	36	72	36	72

Technika 1-2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összhangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítségének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahasznosítás lehetőségeit.

A pályaaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.

Technika 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás <i>Öltözködés</i> <i>Étkezés</i> <i>Személyes tér gondozása</i> (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.	<i>Környezetismeret:</i> Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútortartás tisztaságának megóvása. <i>Testnevelés és sport:</i> vezényszavak ismerete, teljesítése.
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) <i>Eszközök</i> <i>Alkalmak</i> <i>Helyei</i>	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniát szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.	

1.3. Közlekedés <i>Gyalogos közlekedés szabályai</i>		Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése).	
<i>Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)</i>		Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szekrény, fogas, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!		
A fejlesztés várt eredményei	Fokozódó önállósággal végzi aktuális tevékenységeit az önkiszolgálásban. Ismeri a gyalogos közlekedés szabályait.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	Matematika: azonosságok-különbségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. Környezetismeret: szűkebb és tágabb környezet tárgyai,
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése.	

	Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.	tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése.
2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.	Vizuális kultúra: tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termékek, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőköcek) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonál, zsinég, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.	
A fejlesztés várt eredményei	Képes képlékeny anyagok megmunkálására. Ismeri a papír tulajdonságait. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formákat készít spontán módon és előzetes terv alapján.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Önmegfigyelés, érzések, tapasztalatok megfogalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása		Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. Testnevelés és sport: sportjátékok. Környezetismeret: séta, kirándulás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.		
A fejlesztés várt eredményei	Ismeretei vannak az egészség, betegség fogalmáról. A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése. Ismeri az egészséges életmód elemeit.		

A fejlesztés várt eredményei a 1. évfolyam végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált, szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.. A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.
---	---

A 10%-os szabad időkeret (3 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítható.

Technika 2.évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők fokozódó önállósággal Fegyelmezett részvétel csoportos közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás <i>Öltözködés</i> <i>Étkezés</i> <i>Személyes tér gondozása</i> (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.	<i>Környezetismeret:</i> Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútortartás tisztaságának megóvása. <i>Testnevelés és sport:</i> vezényszavak ismerete, teljesítése.
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) <i>Eszközök</i> <i>Alkalmak</i> <i>Helyei</i>	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniát szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.	

1.3. Közlekedés <i>Gyalogos közlekedés szabályai</i>		Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése).	
<i>Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)</i>		Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!		
A fejlesztés várt eredményei	Fokozódó önállósággal végzi aktuális tevékenységeit az önkiszolgálásban. A közvetlen környezet rendben tartása. Kulturált, szabályos étkezés. Ismeri és betartja a gyalogos közlekedés szabályait.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla).Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	<i>Matematika:</i> azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. <i>Környezetismeret:</i> szűkebb és tágabb környezet tárgyai,	
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése.		

	Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.	tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése.
2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.	Vizuális kultúra: tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termékek, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsinog, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.	
A fejlesztés várt eredményei	A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Önmegfigyelés, érzések, tapasztalatok megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Egészség, betegség	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése.
3.2. Egészséges életmód kialakítása	Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	<i>Testnevelés és sport:</i> sportjátékok. <i>Környezetismeret:</i> séta, kirándulás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált, szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata. Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján. A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.
--	---

A 10%-os szabad időkeret(10 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítható.

Technika 3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszerének megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.

A szociális és állampolgári kompetencia területe a közösségi élet normáihoz történő alkalmazkodás során jelenik meg, szerepet kap a közlekedés elemi szabályainak megismerésében és gyakorlásában, a társadalmi beilleszkedésre való felkészítésben.

Technika 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők. Fegyelmezett részvétel csoportos közlekedésben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszeres és következetes testi higiéne megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátíttatása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Igény a rendezett külső megjele- nésre. Az öltözködés kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom).	Környezetismeret: információ, jelek, jelmagyarázat, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. Vizuális kultúra: egyszerű jelzések, piktogramok megértése.	
Saját ruhanemű gondozása	Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája).		
Étkezés	Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).		
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés, haj- és körömápolás)	A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.		
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése.		
1.3. Közlekedés	Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, veszélyes anyagok.		
A fejlesztés várt eredményei	A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete. A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Anyagok és eszközök megbízható használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1. Fa megmunkálása Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás).Hurka- pálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás).	Környezetismeret: A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag- forma kapcsolata, halmazállapot.	
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen.	Természetes és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik.	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.	Az anyagok megmunkálhatósága.	
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	Vizuális kultúra: alkotótevékenység, egyszerű tárgyak készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mag, termés, fonal, befűzés pontosság.		
A fejlesztés várt eredményei	Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása. Varróeszközök használata. Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
3.1. Teendők betegség esetén.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték).	Környezetismeret: Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében.	
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, rendszeres mozgás		
3.3. Munkamegosztás a családban	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák).	A mozgás szerepe az egészséges életmódban.	
Növényápolás a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).	Energiatakarékosság, takarékoság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	
3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség takarékoság.		
A fejlesztés várt eredményei	Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése. Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.		

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végére	A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete. A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése. A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban. Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása. Varróeszközök használata. Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból. Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése. Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.
---	--

A 10%-os szabad időkeret (3 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítható.

Technika 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők önálló elvégzése. Fegyelmezett részvétel csoportos közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátíttatása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás <i>Öltözködés</i>	Igény a rendezett külső megjelenésre. Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).	<i>Környezetismeret:</i> információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű jelzések, piktogramok megértése, plakátok értelmezése.
<i>Saját ruhanemű gondozása</i>	Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).	
<i>Közösségi tér gondozása</i>	Söprés, szemétgyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.	
1.2. Tisztálkodás menete, szabályai	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése.	
<i>Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n</i>	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.	
1.3. Közlekedés <i>Tömegközlekedés</i> <i>Tömegközlekedési illemszabályok</i> <i>Jelzőtáblák</i>	Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ápoltság, áramütés, takarítóeszközök, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.
A fejlesztés várt eredményei	A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó tevékenységek rendszeres elvégzése. A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése. Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata. A tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Anyagok és eszközök megbízható használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Fa megmunkálása <i>Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei.</i>	Fából készült tárgyak hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás).	<i>Környezetismeret:</i> A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag- forma kapcsolata, halmazállapot.
2.2. Varrás, vágás <i>Tű balesetmentes használatának szabályai</i> <i>Vágóeszközök balesetmentes használata</i>	Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).	Természetes és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága.
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Kavics festése (állat, tárgyak). Termékek felhasználásával játékok készítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> alkotótevékenység, egyszerű tárgyak készítése.
2.4. Modellezés	Terepasztalon térbeli alakzatok készítése tervek alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítő összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szalma, nád, alaklemez, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, tervrajz, sík, tér.
A fejlesztés várt eredményei	Néhány famegmunkálási technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése. Varrás egyszerű öltésekkel. Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód		Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
3.1. Teendők baleset esetén. <i>Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.</i>	Orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.	Környezetismeret: Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékoság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, káros szokások elutasítása).		
3.3. Saját környezet rendben tartása	Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.		
<i>Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.</i>	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).		
3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében, zsebpénz beosztása.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás.
A fejlesztés várt eredményei	Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végére	A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó tevékenységek rendszeres elvégzése. A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése. Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata. A tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése. Néhány famegmunkálási technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése. Varrás egyszerű öltésekkel. Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.
--	---

A 10%-os szabad időkeret (7 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítható.

TESTNEVELÉS

1-4. évfolyam

Heti/éves óraszám: 1. évfolyam 5 óra/ 180 óra
2. évfolyam 5 óra/ 180 óra
3. évfolyam 5 óra/ 180 óra
4. évfolyam 5 óra/ 180 óra

TESTNEVELÉS

A testnevelés és sport műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között – az 1–6. évfolyamon külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc tantárgy is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjék, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és -megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanúlással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akarat erő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban

szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptermékak elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást.

Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmak a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerő-piaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzfer hatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

JAVASOLT ÓRAKERET

Óraszám – évfolyam	1.	2.	3.	4.
Motoros képességfejlesztés - edzettség, fittség	35	35	35	35
Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	35	35	35	35
Játék	35	35	35	35
Versenyzés	25	25	25	25
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	17	18	18	17
Tánc	15	14	14	15
Szabadon felhasználható óra	18	18	18	18
Éves óraszám	180	180	180	180

Testnevelés 1-2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

Kulcskompetenciáik fejlesztését számos területen szolgálhatja a testnevelés és a sport. Az anyanyelvi kommunikáció, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A testnevelésórákon vagy szabadös sporttevékenységek keretében számos alkalom kínálkozik az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására. Az olvasás-írás elsajátításában elvitathatatlan a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása, amelyek – főképp a kisgyermekek – testnevelésóráinak jelentős részét

adják. A feladatok végrehajtásához gyakorta szükséges a téri orientációra utaló viszonyszavak megértése és az azok alapján történő cselekvés. A matematikai kompetencia fejlesztése transzferhatások révén, a funkcionális képességek javulása az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztésével valósul meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelésórákon.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

Testnevelés 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Gimnasztika	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés.	<i>Matematika:</i> szerialitás és relációk, számlálás.

1.2. Torna	Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszor-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. <i>Ének-zene:</i> ritmikus mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszor, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – a mozgás és játék élvezetére.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése. Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése.	

	Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. A vízbiztonság megalapozásának előkészítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok	Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> testrészek, higiénés szokások, öltözet-vetkőzés. <i>Ének-zene:</i> ritmusra, zenére járás, táncelemek.
2.2. Atlétikai elemek	Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva. Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).	

2.3. Torna A talajtorna és az atlétika alapmozgásai	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornazsámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok. Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítséggel. Függeszkedés bordásfalon és kötélén. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.	
2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival	Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.	

A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.
-------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátírás; győzelem sportszerű megélése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

3.2. Énekes és mondókás körjátékok – népi gyermekjátékok	Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója.	<i>Ének-zene:</i> énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgy adogatása.
3.3. Sor- és váltóversenyek Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével	Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.	
3.4. Labdajátékok, versenyek A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda	Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás.Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röplabda-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés¹		Órakeret 25 óra (folyamatos)
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátűrés; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék. Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.	

¹ A versenyjátékok ütemezhetőek a diáksport és a szabadidős tevékenység idejére is.
A tehetséggondozást, az egyes sportágban tehetséget mutató gyermek – szülői egyetértéssel – szakedzőhöz irányítását vállalhatja a testnevelés órát tartó pedagógus, de az élsport nem alapfeladat.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés²	Órakeret 17 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei	Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.	<i>Ének-zene:</i> relaxációs zenék. <i>Környezetismeret:</i> egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend.

² Az egészségfejlesztés témaköréhez nem csak a mozgásos aktivitás kapcsolódhat, a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a speciális fizikai mozgáskorrekciók mellett nagy jelentőségű lehet a könnyített testnevelés és a szabad levegőn űzhető sporttevékenységek.

5.2. Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.	<i>Informatika:</i> számítógéphasználat behatárolt időkeretekkel és célirányosan. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 15 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció <i>Mozgásos dramatikus játékok Kézzjátékok</i>	Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás.
6.2. Tematikus mozgások	Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése.	<i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.
6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei	Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térrány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.	

A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.
-------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.
--	--

Testnevelés 2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképségének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Gimnasztika	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés.	<i>Matematika:</i> szerialitás és relációk, számlálás.
1.2. Torna	Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kézyszer-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

		<i>Ének-zene:</i> ritmikus mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszser, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése. Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. A vízbiztonság megalapozásának előkészítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok	Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> testrészek, higiénés szokások, öltöztetés-vetkőzés.
2.2. Atlétikai elemek	Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva. Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).	<i>Ének-zene:</i> ritmusra, zenére járás, táncelemek.

2.3. Torna A talajtorna és az atlétika alapmozgásai	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok. Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítségével. Függeszekedés bordásfalon és kötélén. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járás lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.	
2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival	Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő	

	testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 35óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcűrész; győzelem sportszerű megélése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. <i>Ének-zene:</i> énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgy adogatása.
3.2. Énekes és mondókás körjátékok – népi gyermekjátékok		

3.3. Sor- és váltóversenyek Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével 3.4. Labdajátékok, versenyek A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda	Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés³	Órakeret 25 óra (folyamatos)
---	---	--

³ A versenyjátékok ütemezhetőek a diáksport és a szabadidős tevékenység idejére is.

Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcűrész; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> viszonzyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.
4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés⁴	Órakeret 18 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.	

⁴ Az egészségfejlesztés témaköréhez nem csak a mozgásos aktivitás kapcsolódhat, a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a speciális fizikai mozgáskorrekciók mellett nagy jelentőségű lehet a könnyített testnevelés és a szabad levegőn üzhető sporttevékenységek.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei	Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.	<i>Ének-zene:</i> relaxációs zenék. <i>Környezetismeret:</i> egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. <i>Informatika:</i> számítógép-használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.2. Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.	
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 14 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Laterális és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok Kézzjátékok	Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás.
6.2. Tematikus mozgások	Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése.	<i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.
6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei	Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – az alapvető higiénés követelmények betartására – a mozgás és játék élvezetére.	

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.
--	--

Testnevelés 3-4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játék helyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a féltékenység, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.

Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.

A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztéséhez hozzájárul a mozgásos tevékenységek verbális utasításainak megértésével, a sport- és játéktevékenységek eszközeinek, szabályainak megnevezésével, a fogalmak adekvát megértésével.

A szociális és állampolgári kompetencia a kapcsolatok kialakítására való képességek fejlesztésével, a közösségi játékokban való együttműködéssel, a beilleszkedés fejlesztésével erősödik.

A mozgás esztétikumának megismerése, a mozgás és ritmus tudatos alkalmazása, összekapcsolása az esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület fejlődésében játszik nagy szerepet.

Testnevelés 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés –edzettség, fittség	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	Vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel szökdelések, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése. Alapvető tartásos helyzetek felvétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozdalműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Torna	Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez. Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás. Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt. Mellső fekvőtámasz. Egyszerű társas és kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok.	<i>Matematika:</i> szerialitás és relációk, számlálás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

	Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal. Bordásfalgyakorlatok. Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások. Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.	<i>Ének-zene; dráma és tánc:</i> ritmikus mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, boka fogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcserkörzés, ugrókötel, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A biztonsági szabályok betartása. Kialakult testtérkép, iram- és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Vízi biztonság megteremtése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Szenzomotoros koordináció	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> testrészek, higiénés szokások, öltözköztetés.
2.2. Rendgyakorlatok	Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Testfordulatok helyben, ugrással. Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.	
2.3. Torna	Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen. Guruló átfordulás előre-hátra. Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.	
2.4. Atlétika <i>Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal</i> <i>Kötélugrás különféle fajtái</i> <i>Magasugrás és távolugrás elemei</i> <i>Kislabda hajítás</i> <i>Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módzatai</i>	Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.	

2.5. Úszás		Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés – felügyelettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejjállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.		
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék		Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése. Labdakezelés elemei.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
3.1. Labdás játékok Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népi gyermekjátékok –	

Zsinórlabda és labdarúgás elemei	Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója.	népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.
3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek	Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása.	
3.3. Népi gyermekjátékok	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.	
3.4. Küzdősportok elemei	Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – teste és ruházata tisztán tartására, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 25 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A versenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyfeladatok nevének ismerete. Saját és társak testi épségének védelme.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló, mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarcűrész; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek, váltóversenyek Futóverseny, ugróiskola	Egyszerűsített sportági verse- nyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> viszony- szavak; a versenyek- hez, sporthoz kapcso-

Kötélugrás-verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alpmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny 4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. A sportoló, mint példakép elfogadása.	lódó szakkifejezések tartalma, szókincs. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – teste és ruházata tisztán tartására, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 18 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása.	

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.	<i>Ének-zene:</i> relaxációs zenék, zenehallgatás. <i>Környezetismeret:</i> egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.	
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – teste és ruházata tisztán tartására, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 14 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	Beszédértés, imitációs képesség. A gyakorlatok végrehajtásához szükséges mozgásállapot.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Csoportos játék- és megjelenítő képesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal.	

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok 6.2. Tematikus mozgások 6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Fiú és lány szerepek a táncban	Kézjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – teste és ruházata tisztán tartására, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánclépés utánzására – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – teste és ruházata tisztán tartására, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánc lépés utánzására – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.
--	---

A szabadon felhasználható órakeret a következőkre használható fel: (18 óra)

Egészséges testi fejlődés támogatása, mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése, motorikus képességek fejlesztése, mozgásigény felkeltése és fenntartása, egészséges életmódra nevelés, mozgás örömeinek átélése, koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése.

Testnevelés 4.évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés –edzettség, fittség	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	Vezényszóra, bemutatás után szökdelések, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése. Alapvető tartásos helyzetek felvétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatok. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozdalműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Torna	Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés.Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások:csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez. Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás. Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt. Mellső fekvőtámasz. Egyszerű társas és kéziszerez (labda, kötél) gyakorlatok. Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal. Bordásfalgyakorlatok. Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés,emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások. Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.	<i>Matematika:</i> szerialitás és relációk, számlálás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. <i>Ének-zene; dráma és tánc:</i> ritmikus mozgások zenére.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafozás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcserkörzés, ugrókötel, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A biztonsági szabályok betartása. Kialakult testtérkép, iram- és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Vízi biztonság megteremtése. Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Szenzomotoros koordináció	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés- szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.
2.2. Rendgyakorlatok	Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal, a lépésváltás megkísérlése. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.	

2.3. Torna		Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen. Guruló átfordulás előre-hátra. Gyűrűn és bordásfalán függő gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.	Környezetismeret: testrészek, higiénés szokások, öltöztetés-vetkőzés.
2.4. Atlétika		Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabda hajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai	
2.5. Úszás		Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés – felügyelettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.		
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – teste és ruházata tisztán tartására, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék		Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése. Labdakezelés elemei.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
3.1. Labdás játékok Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.	Magyar nyelv és irodalom: Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népi gyermekjátékok – népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók.	
3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.	Környezetismeret: egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.	
3.3. Népi gyermekjátékok	Személyes és társas folyamatok megélése.		
3.4. Küzdősportok elemei	A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.		

A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.
-------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 25 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A versenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyfeladatok nevének ismerete. Saját és társak testi épségének védelme.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarcűrész; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek. Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. A sportoló, mint példakép elfogadása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód.
4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék. Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek. Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny		
4.3. A sportági versenyek alapjai		

A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 17 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.	<i>Ének-zene:</i> relaxációs zenék, zenehallgatás. <i>Környezetismeret:</i> egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.	
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	

	A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 15 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	Beszédértés, imitációs képesség. A gyakorlatok végrehajtásához szükséges mozgásállapot.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Csoportos játék- és megjelenítőképeség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképeség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal.	

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok 6.2. Tematikus mozgások 6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Fiú és lány szerepek a táncban	Kézjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.	
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló képes – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánc lépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánc lépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.
--	---